

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ตูรกี : ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษา
ไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

จัดทำโดย นางสาวเนตรนภา คงศรี
รหัส 6012

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง ตุรกี : ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษา
ไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

จัดทำโดย นางสาวเนตรนภา คงศรี
รหัส 6012

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ

(เอกอัครราชทูต อู๋ม เมาลานนท์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ดร. เดชา ตั้งสีฟ้า)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกใช้เรียกขานในความหมายอาณาบริเวณที่มีคนไทยเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 80 ซึ่งถือเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่มีถิ่นอาศัยในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และบางส่วนของจังหวัดสงขลา การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อ “ปราศจากความรุนแรง” หรือ “การสามารถควบคุมระดับความรุนแรงได้” แต่ในเวลาต่อมา นโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้วางรากฐานวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ การสร้างการยอมรับว่าชาวไทยมุสลิมในพื้นที่เป็นพลเมืองของประเทศไทยเท่ากับคนไทยเชื้อสายอื่น ๆ ทุกคน และมีความเท่าเทียมกันในสังคม การนำความแตกต่างมาสร้างความมั่นคงในพื้นที่โดยใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างสังคมพหุวัฒนธรรม และการสร้างความมั่นคงที่มีที่มาจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงนับว่าเป็นภูมิภาคเดียวของประเทศไทยที่มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเป็นกรอบแนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนา รวมทั้งมีกลไกบริหารจัดการในระดับพื้นที่ โดยดำเนินงานภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้โดยเฉพาะ

การส่งเสริมการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ก็เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การสร้างสันติสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับแนวทางแก้ไขปัญหาพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้แก่ การพัฒนาการเรียนการสอนในตาดีกา สถาบันศึกษาปอเนาะ การส่งเสริมการเรียนภาษามลายูควบคู่กับภาษาไทย และพัฒนาสถานศึกษาและการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมทั้งการสร้าง ความมั่นคงทางรายได้ของบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนความร่วมมือกับมิตรประเทศ และองค์กรในต่างประเทศในการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งในสายสามัญและเทววิทยา ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา รวมทั้ง การจัดทำยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเพิ่มโอกาสให้แก่เยาวชนไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตุรกีนับว่าเป็นหนึ่งในประเทศมุสลิมสมัยใหม่ที่มีความเหมาะสมทุกประการในอันที่ภาครัฐจะสนับสนุนให้นักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อ ซึ่งความเหมาะสมดังกล่าว ได้แก่ ความเป็นมุสลิมที่ทันสมัย มีความเป็นสมัยใหม่ที่ใกล้ชิดตะวันตกและรับอารยธรรมตะวันตกเข้าไว้มากกว่าประเทศในโลกมุสลิมในประเทศตะวันออกกลางและเอเชีย ประกอบกับการมีเทคโนโลยีและองค์ความรู้ด้านวิชาสายสามัญที่เข้มข้นเพราะความใกล้ชิดกับตะวันตก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยช่วยเหลือหล่อหลอมให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ไปศึกษาต่อที่ตุรกีห่างไกลจากแนวคิดนิยมความสุดโต่งหรือ extremist

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตุรกีจะมอบทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนไทยมุสลิมแต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่าที่ควร ทั้งจากการขาดข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์เรื่องทุนศึกษา และการขาดความรู้ความเข้าใจในสังคมและวิถีชีวิตแบบมุสลิมของตุรกี ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรหันมาร่วมกันเริ่มต้นดำเนินนโยบายที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้ตุรกีเป็นประเทศ

เป้าหมายของการศึกษาต่อของเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อไม่ให้คนในพื้นที่รู้สึกต่อต้านหรือรู้สึกว่ากำลังจะถูกภาครัฐเบียดเบียนความเชื่อและค่านิยมในท้องถิ่น นอกจากนี้ภาครัฐยังต้องร่วมกันเปิดพื้นที่ให้แก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศมุสลิมสมัยใหม่ให้มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในท้องถิ่นบ้านเกิด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวแม้ต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องด้านนโยบายและงบประมาณ แต่ในที่สุดก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ และเกิดสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในระยะยาว

เอกสารการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำเสนอแนวทางที่จะส่งเสริมให้ตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการเดินทางไปศึกษาต่อของเยาวชนไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษานี้เห็นว่า ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในบทที่ 4 ของรายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เพื่อการตอบโจทย์ตามกรอบแนวคิดของยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเฉพาะเอกอัครราชทูตอู๋ เมลาลานนท์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และขอขอบคุณ กรรมการอีก 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม และ ดร. เดชา ตั้งสีฟ้า ที่ได้ให้คำแนะนำทางวิชาการสำหรับนักศึกษา อันมีประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการศึกษานี้จนลุล่วง

ผู้ศึกษาขอขอบคุณอธิบดีศรีณีย์ เจริญสุวรรณ (อธิบดีกรมยุโรป) ที่ได้ส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนี้ และอนุญาตให้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการเข้ารับการอบรม และขอขอบคุณ หัวหน้าฝ่ายทั้งสองท่าน และข้าราชการกองยุโรป 2 ที่ปฏิบัติงานอย่างร่วมมือร่วมใจ ทำให้ภารกิจต่างๆ ในส่วนของกองยุโรป 2 ดำเนินไปได้อย่างดีในช่วงที่ผู้ศึกษาเข้ารับการอบรม

ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณข้อมูล ความเห็น และคำให้สัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์จากผู้บริหารของกระทรวงการต่างประเทศ ข้าราชการกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา สมาคมนักเรียนไทยในตุรกี ข้าราชการของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอขอบคุณนายมงคล สิ้นสมบุรณ์ นายอรรถพงศ์ วัฒนธรรมาวุธ ที่ได้รวบรวมเอกสาร ช่วยติดต่อประสานงาน และนัดหมายการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ รวมทั้งให้ข้อมูล และข้อเสนอแนะ ซึ่งข้อมูลทั้งหลายที่ได้รับ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดทำรายงานฉบับนี้ ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณนายสกลวัฒน์ ทองเจริญ ซึ่งแม้จะเพิ่งเดินทางไปรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานของกระทรวงการต่างประเทศที่ ศอ.บต. แต่ก็ได้ช่วยผู้ศึกษาในการจัดทำรายงานการศึกษานี้เป็นอย่างมาก ทั้งในการให้ข้อคิดเห็น เวียนแบบสอบถามไปยังเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ อีกทั้งยังช่วยติดต่อสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อีกด้วย ทำให้รายงานการศึกษานี้มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ท้ายนี้ ขอขอบคุณอธิบดีพรประไพ กาญจนรินทร์ (อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ) รองอธิบดีรัตติกุล จันทร์สุริยา (รองอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ) ซึ่งได้ผลักดันให้ผู้ศึกษาตัดสินใจเข้าร่วมการฝึกอบรมครั้งนี้ ซึ่งได้ปรากฏว่าเป็นประโยชน์ยิ่งต่อตัวผู้ศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เนตรนภา คงศรี

สิงหาคม 2557

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ของการศึกษาและผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 นิยามศัพท์ / การจำกัดความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและกรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา	7
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	8
บทที่ 3 ผลการศึกษา	10
3.1 การดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ	10
3.2 การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	13
3.3 มุมมองจากคนในพื้นที่/นักเรียน/นักศึกษา โดยเฉพาะที่เป็นมุสลิม	16
3.4 ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ประมวลประเด็นด้วย SWOT จากข้อมูลตามข้างต้น	18
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	27
4.1 สรุปผลการศึกษา	27
4.2 ข้อเสนอแนะ	27
บรรณานุกรม	32
ภาคผนวก	34
ก เอกสารเกี่ยวกับนโยบาย Islamic Civilization ของนายกรัฐมนตรี Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi ของมาเลเซีย	35
ข เอกสารเกี่ยวกับหลักแนวคิดอิสลามสายกลางและแนวทางสายกลางระหว่างประเทศ “Global Movement of Moderates (GMM)” ของนายกรัฐมนตรี Dato’ Sri Mohd Najib Tun Abdul Razak ของมาเลเซีย	41
ค ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยในต่างประเทศ	43
ง ตารางติดตามโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ สถานะ ณ เดือนมิถุนายน 2557	53
ประวัติผู้เขียน	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 ประเทศตุรกีมีจุดที่ตั้งเชื่อมต่อยกหว่างโลกตะวันตกกับตะวันออก เป็นแหล่งอารยธรรมของชนหลายเชื้อชาติและเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมเก่าแก่ ไม่ว่าจะเป็นกรีก โรมัน เปอร์เซีย ไบแซนไทน์ และออตโตมัน เป็นต้นแดนต้นแบบที่มีทั้งวัฒนธรรมยุโรป ตะวันออกกลาง และเอเชียผสมกันอยู่ ทำให้ตุรกีเป็นประเทศที่มีลักษณะพิเศษของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (culturally pluralistic society) กอปรกับตุรกีเป็นประเทศที่ใช้ระบบ secular state คือ การแยกศาสนาออกจากการปกครอง จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่จะสนับสนุนให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อโดยไม่เสี่ยงต่อการที่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมเหล่านั้นจะไปรับอุดมการณ์หรือแนวคิดที่เรียกกันว่าเป็นอิสลามสุดโต่ง หรือที่เรียกว่า Islamic fundamentalism Extremism หรือ Radicalism

1.1.2 ตุรกีมีระบบการศึกษาที่สามารถใช้เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เนื่องจากระบบการเรียนการสอนของตุรกีเป็นการบูรณาการระหว่างการศึกษาวិทยาการสมัยใหม่และวิชาชีพกับหลักศาสนา และในการสอนศาสนาอิสลามของตุรกี จะใช้วิธีการสอนที่เป็นหลักตรรกะ เป็นปรัชญา และเป็นศาสตร์ ทำให้นักเรียนนักศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้าง กอปรกับมหาวิทยาลัยในประเทศตุรกีล้วนยึดมาตรฐานการศึกษาของยุโรป โดยตุรกีได้เข้าเป็นสมาชิกเขต European Higher Education Area ภายใต้ Bologna Process ตั้งแต่ปี 2544 ซึ่งรับประกันว่า นักศึกษาในระบบอุดมศึกษาจากประเทศตุรกีจะสามารถโอนหน่วยกิตเพื่อไปศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในยุโรป และปริญญาบัตรได้รับการยอมรับทั่วยุโรป

1.1.3 ตุรกีมีมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในอันดับต้น ๆ ของเอเชีย โดย The Times Higher Education World University Rankings ร่วมกับ Thomson Reuters ประจำปี 2556 ได้จัดอันดับ 100 มหาวิทยาลัยชั้นนำในเอเชีย โดยมี 5 มหาวิทยาลัยในประเทศตุรกีรวมอยู่ด้วย ได้แก่ Middle East Technical University (อันดับ 22) Bilkent University (อันดับ 28) Koç University (อันดับ 31) Boğaziçi University (อันดับ 37) และ Istanbul Technical University (อันดับ 38) โดย Bilkent University ยังได้ติดอันดับ 98 ของ 100 มหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีของโลกอีกด้วย และนอกจากเทววิทยา (กฎหมายและปรัชญาอิสลาม) สาขาวิชาของมหาวิทยาลัยตุรกีที่มีความโดดเด่นด้านวิชาการ ได้แก่ สาขาแพทย์ การบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมก่อสร้าง วิศวกรรมเครื่องยนต์ สถาปัตยกรรม ซึ่งล้วนเป็นสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการในภาคเศรษฐกิจของประเทศไทย การส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีจึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับสังคมมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สามารถมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในที่สุดจะเป็นกุญแจสำคัญของการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน

1.1.4 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 เห็นชอบยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ตามข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยมติดำเนินการที่สำคัญคือ เพื่อให้กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ได้กลับมาเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ โดยยุทธศาสตร์ได้กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาในประเทศมุสลิม สาขาวิชาที่ได้รับการรับรอง โอกาสในการประกอบอาชีพ และการจัดสรรทุนการศึกษาจากรัฐบาลไทยให้นักศึกษาไทยมุสลิมไปเรียนต่อในต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ หน่วยงานหลักในด้านการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ศอ.บต. ไม่ได้มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับประเทศใดเป็นการเพิ่มเติมจากประเทศเป้าหมายเดิม ๆ ที่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเดินทางไปศึกษาต่อ คือ ประเทศมุสลิมในตะวันออกกลาง แอฟริกา เอเชียใต้ และประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง โดย ศอ.บต. ทำหน้าที่เป็นเพียงหน่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานและองค์กรของต่างประเทศที่ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและผู้รับทุน ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่บริหารจัดการทุนการศึกษาที่กระทรวงการต่างประเทศจัดสรรให้แก่ นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศตาม “แผนงานส่งเสริมการศึกษาให้นักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ” ของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งดำเนินการเมื่อปี 2551 และในการจัดสรรทุนตามแผนงานฯ ดังกล่าวของกระทรวงการต่างประเทศ ไม่ปรากฏว่า กระทรวงการต่างประเทศมีการกำหนดประเทศเป้าหมายที่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ได้รับทุนการศึกษาจะต้องเลือกไปศึกษาต่อแต่อย่างใด

1.1.5 การที่หน่วยงานภาครัฐไม่ได้มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศไทยอื่น ๆ หรือมองทางเลือกในประเทศอื่น ๆ รวมทั้งการมองตุรกีเพื่อเป็นประเทศทางเลือกเพิ่มเติมให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศอ.บต.) อาจมองว่า องค์กรและสถาบันการศึกษา รวมทั้งรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ที่ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อไปศึกษาต่อยังประเทศเหล่านั้นอยู่แล้ว และพร้อมที่จะเพิ่มจำนวนทุนที่จะให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่หาก ศอ.บต. เสนอขอ โดยในส่วนของตุรกี มีทุนที่รัฐบาลตุรกีให้แก่ฝ่ายไทยจำนวนประมาณปีละ 20 ทุนมาตั้งแต่ปี 2548 โดยฝ่ายไทยไม่ได้ส่งเสริมการศึกษาต่อที่ตุรกีอย่างจริงจัง จึงไม่ได้ขอให้ตุรกีเพิ่มจำนวนทุนให้กับฝ่ายไทย เช่นที่ขอรับจากอินโดนีเซีย หรือมาเลเซีย

1.1.6 เหตุผลที่ไทยไม่ได้ให้ความสนใจทุนการศึกษาตุรกีมากนัก คือ ที่ผ่านมา ไทยและตุรกีได้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ไปทางด้านเศรษฐกิจการค้า โดยขาดมิติของการส่งเสริมและสานต่อความสัมพันธ์ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมกับตุรกี การขาดการติดต่อและแลกเปลี่ยนการเยือนของหน่วยงานของไทยที่ทำงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะหน่วยงานที่ดูแลงานด้านการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้หน่วยงานของไทยไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตุรกี จึงเล็งไม่เห็นถึงศักยภาพและประโยชน์ของระบบการศึกษาของประเทศตุรกีที่สามารถจะตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

1.1.7 ในความเป็นจริง ข้อเด่นของระบบการศึกษาของตุรกี และทุนการศึกษาที่รัฐบาลตุรกีให้กับประเทศไทย ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยที่ผ่านมา ผู้ที่สมัครและได้รับทุนจากรัฐบาลตุรกีเพื่อไปศึกษาต่อส่วนใหญ่ คือ กลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนนานาชาติที่ดำเนินการโดยชาวตุรกีในประเทศไทยที่มีอยู่จำนวน 4 แห่ง และการบอกต่อในแวดวงของผู้ที่เคยได้รับทุนของตุรกี นอกจากนี้ นักศึกษาไทยที่จบการศึกษาจากตุรกียังมีจำนวนน้อยมาก และยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง จึงยังไม่สามารถสร้างกระแสความตื่นตัวและแรงดึงดูดให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมรุ่นต่อ ๆ มา ให้ความสนใจที่จะเลือกไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกี

1.1.8 อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข่าวสารเกี่ยวกับทางเลือกของการไปศึกษาต่อที่ตุรกียังไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง คือ การจัดสรรทุนสำหรับการไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกียังมีเฉพาะทุนจากรัฐบาลตุรกีที่ให้กับฝ่ายไทยมาตั้งแต่ปี 2548 ในจำนวนไม่เกิน 20 ทุนต่อปี ซึ่งถือว่ามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนทุนการศึกษาที่ประเทศอื่น ๆ จัดสรรให้กับนักเรียนมุสลิมจากประเทศไทย อาทิ ทุนจากประเทศอียิปต์ที่ให้แก่นักเรียนไทยมีปีละประมาณ 80 ทุน อินโดนีเซียปีละประมาณ 200 ทุน ปากีสถานปีละประมาณ 70 ทุน มาเลเซียปีละ 50 ทุน ในขณะที่การจัดสรรทุนการศึกษาของไทยเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศ (รุ่นแรก) เมื่อปี 2551 มีการให้ทุนรวม 23 ทุน โดยนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ได้รับทุนดังกล่าวเลือกที่จะไปศึกษาต่อที่ประเทศอียิปต์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย โดยไม่มีผู้ใดระบุความประสงค์ที่จะไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกี

1.1.9 อุปสรรคที่กระทรวงการต่างประเทศเผชิญในการส่งเสริมให้ตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของนักเรียนไทยมุสลิมในการไปศึกษาต่อในต่างประเทศ คือ

1) กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินนโยบายด้านการส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

2) แม้จะเห็นศักยภาพของตุรกีในด้านมิติการศึกษา แต่ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศเป็นเพียงหน่วยร่วมสนับสนุน จึงไม่ได้มีการกำหนดเป็นแนวทางที่ชี้ชัดว่าจะมุ่งผลักดันให้ประเทศใดรวมทั้งตุรกี เป็นทางเลือกทางการศึกษาที่ต้องส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้ นักเรียนไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เลือกที่จะไปศึกษาต่อ

3) สมาคมนักเรียนไทยในตุรกีซึ่งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา เป็นผู้ริเริ่มและผลักดันให้มีการจัดตั้ง เพิ่งเริ่มรวมตัวกันเป็นสมาคมเมื่อปี 2555 จึงยังไม่ได้เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเด่นของระบบการศึกษาของตุรกี เพื่อดึงดูดนักเรียนไทยมุสลิมรุ่นใหม่ได้อย่างเต็มที่

1.1.10 เมื่อพิจารณาสภาพสังคมของประเทศมุสลิมที่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเดินทางไปศึกษาต่อ โดยเฉพาะประเทศมุสลิมใกล้บ้าน คือ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย จะเห็นว่า มีสภาพสังคมที่เปิดกว้างกว่าประเทศมุสลิมในตะวันออกกลางและเอเชียใต้บางประเทศ โดยทั้งสองประเทศมีความหลากหลายของเชื้อชาติ และมีความเป็นพหุสังคม ในกรณีของอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรเป็นมุสลิมมากที่สุดในโลก เป็นประเทศที่ดำเนินนโยบายแบบ secular state และมีรัฐธรรมนูญที่รับประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมุสลิม

สายกลางของอินโดนีเซีย ในขณะที่มาเลเซีย ได้มีการพัฒนาแนวคิดอิสลามสายกลาง ซึ่งโดดเด่นขึ้นในสมัยอดีตนายกรัฐมนตรี Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi (ค.ศ. 2003-2009) ซึ่งได้ประกาศแนวคิดเกี่ยวกับ Islamic Civilization ซึ่งเน้นการดำรงชีวิตของการเป็นมุสลิมที่มีความสมดุล โดยการบริหารจัดการพัฒนาสังคมมุสลิมในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อป้องกันมิให้ช่องว่างระหว่างโลกมุสลิมกับโลกตะวันตกขยายตัวมากขึ้นไปอีก และข้อเสนอแนวคิด Global Movement of Moderates (GMM) ของนายกรัฐมนตรี Dato' Sri Mohd Najib Tun Abdul Razak ซึ่งได้เรียกร้องให้ประเทศมุสลิมแนวสายกลางเพิ่มบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ขยายของมุสลิมที่เป็นกลุ่มหัวรุนแรงหรือที่มีแนวคิดสุดโต่ง โดยเสนอที่จะใช้ประสบการณ์ในการเป็นประเทศมุสลิมสายกลางของมาเลเซียซึ่งประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และมีความเป็นประชาธิปไตยเป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกตะวันตกและโลกมุสลิม ดังนั้น ตุรกีซึ่งเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะทางสังคมที่มีความคล้ายคลึงกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย มีความเป็น พหุสังคม และพหุวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด จากการที่เป็นแหล่งที่ตั้งของหลายอาณาจักร เป็นศูนย์รวมอารยธรรมหลายยุคหลายสมัย รวมทั้งมีวิทยาการที่เข้มแข็ง จึงน่าจะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับเยาวชนไทยมุสลิมโดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ข้อมูลเกี่ยวกับ Islamic Civilization และ GMM ตามภาคผนวก ก และ ข)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคของการผลักดันให้ตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการไปศึกษาต่อในต่างประเทศของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.2 จัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในส่วนของการกระทรวงการต่างประเทศ ที่จะผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายไทยเห็นตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการไปศึกษาต่อสำหรับนักเรียนไทยมุสลิม

1.2.3 เพื่อกระทรวงการต่างประเทศใช้ประโยชน์จากข้อเสนอแนะ ในการกำหนดแผนงานความร่วมมือที่จะผลักดันกับฝ่ายตุรกี ภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการร่วมระหว่างไทย-ตุรกี ฉบับที่ 1 (ปี 2556-2561) ซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2556

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

แม้กระทรวงการต่างประเทศจะไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักในมิติด้านการส่งเสริมการศึกษาให้แก่นักเรียนและนักศึกษามุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นเดียวกับ ศอ.บต. หรือกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงาน ก.พ. แต่ก็ยังคงบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนหน่วยงานหลักดังกล่าวในมิติที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ดังนั้น รายงานฉบับนี้จะมุ่งเน้นขอบเขตการศึกษาเฉพาะบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในอันที่จะตอบสนองยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โดยเฉพาะกับตุรกี

1.3.2 วิธีดำเนินการศึกษา และระเบียบการศึกษา

ปัจจัยที่ผู้จัดทำรายงานการศึกษาจะนำมาวิเคราะห์ในที่นี้ แบ่งเป็น

1) ปัจจัยด้านนโยบายและการดำเนินการของภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการไปศึกษาต่อในต่างประเทศของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม ได้แก่

(1) ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(2) แผนงานส่งเสริมการศึกษาให้นักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ

(3) การดำเนินการของ คอ.บต. กระทรวงศึกษาธิการ ในการสนับสนุนให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ

(4) การส่งเสริมการดำเนินงานของสมาคมนักเรียนไทยในตุรกีเพื่อการสนับสนุนให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อในตุรกี

2) ปัจจัยในพื้นที่ที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ คือ ค่านิยมและทัศนคติของตัวเยาวชนไทยมุสลิม ผู้ปกครอง และชุมชนไทยมุสลิมในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศมุสลิม คือ การรับข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับตุรกีซึ่งมีผลต่อทัศนคติของคนในพื้นที่ที่มีต่อประเทศและสังคมของตุรกี

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยในส่วนของภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาศัยการศึกษาแผนการดำเนินงานและนโยบายของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประกอบการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายดังกล่าว ในขณะที่ การวิเคราะห์ปัจจัยในพื้นที่อาศัยการทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์ชาวไทยและเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจัยหลักทั้งสองประการข้างต้นเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในการส่งเสริมให้ตุรกีเป็นทางเลือกอีกแห่งหนึ่งของการไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

1.4 ประโยชน์ของการศึกษาและผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข เพื่อให้สามารถจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศที่จะผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายไทยเห็นว่าตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการไปศึกษาต่อสำหรับนักเรียนไทยมุสลิม

1.4.2 เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาแนวทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้เข้าถึงกลุ่มนักเรียนไทยมุสลิม

1.4.3 เพื่อกระทรวงการต่างประเทศใช้ประโยชน์จากรายงานการศึกษานี้ในการผลักดันความร่วมมือกับฝ่ายตุรกี เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในมิติด้านการศึกษา

1.5 นิยามศัพท์ / การจำกัดความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ

culturally pluralistic society หมายถึง สังคมที่แยกย่อยออกเป็นกลุ่มภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนาหรือเชื้อชาติต่าง ๆ และกลุ่มชุมชน มีความเคารพในความแตกต่างอย่างหลากหลาย หรือที่เรียกกันว่า สังคมพหุวัฒนธรรม

secular state หมายถึง ประเทศซึ่งแยกศาสนาออกจากการปกครอง

Islamic fundamentalism (แปลจากคำนิยามของ Oxford dictionary) หมายถึง ปรากฏการณ์การยึดมั่นในหลักศาสนาอิสลามตามลายลักษณ์อักษรอย่างเคร่งครัด ซึ่งได้ปรากฏขึ้นในศตวรรษที่ 18 และ 19 เพื่อโต้ตอบการถดถอยลงของบทบาทและอิทธิพลทางเศรษฐกิจการเมืองของศาสนาอิสลาม โดยอ้างว่าศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในสังคมและการปกครอง และเรียกร้องให้ทุกคนปฏิบัติตามหลักอิสลามที่บัญญัติไว้ในพระคัมภีร์อัลกุรอานและบังคับใช้กฎหมายชาเรีย

Islamic extremism หรือ Radicalism หมายถึง อุดมการณ์ทางศาสนาอิสลามที่สุดโต่ง บิดเบือนหลักคำสอน หรือมีแนวคิดหัวรุนแรง และบางที่รวมถึงการต่อสู้เพื่อพิทักษ์ศาสนาอิสลาม (หรือญิฮาด)

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและกรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา

การจัดทำรายงานการศึกษานี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 รับทราบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ระบุงกรอบความคิด คือ เป็นแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ที่ยอมรับในความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม และแนวคิดในการดำเนินการต่อนักศึกษาไทยมุสลิมอย่างสร้างสรรค์ ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทั้งในปัจจุบัน และป้องกันปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะการส่งเสริมการศึกษาที่ไม่นำไปสู่แนวคิดของการใช้ความรุนแรง และมีแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ชัดเจน และแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้จัดทำรายงานการศึกษาเห็นว่า ระบบการศึกษาและสภาพทางสังคมของตุรกีมีศักยภาพที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองยุทธศาสตร์และกรอบความคิดดังกล่าวได้

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาเลือกใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมตาม SWOT Analysis เพื่อจะวิเคราะห์องค์กร คือ กระทรวงการต่างประเทศและการดำเนินการที่ผ่านมาของกระทรวงฯ ตามยุทธศาสตร์ข้างต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพขององค์กรและปัญหาในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร มีจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) อย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่จะใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ คือ การส่งเสริมให้ตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการไปศึกษาต่อในต่างประเทศ สำหรับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาพบว่า มีรายงานการศึกษาส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นก่อนหน้า ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศต่อการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิม และต่อยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ซึ่งให้ข้อมูลและมุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อผู้จัดทำรายงานการศึกษา ในการทำความเข้าใจในประเด็น และให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และการจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับรายงานการศึกษานี้ ได้แก่

2.2.1 รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม-ในต่างประเทศ : ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร จัดทำโดยพรพรรณ บัวเกิด หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 ประจำปี 2553 ซึ่งศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร ตามยุทธศาสตร์ฯ และได้จัดทำ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานเอกอัครราชทูตฯ ที่จะทำให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวได้รับการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรายงานฉบับนี้ทำให้ผู้จัดทำรายงานการศึกษาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมซึ่งไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอียิปต์ และภาพของอียิปต์ในฐานะที่เป็นประเทศเป้าหมายหลักของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม ซึ่งในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 2,300 คน

2.2.2 รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำโดย ร.อ. ชัยวรรณ สาครสินธุ์ ร.น. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 5 ประจำปี 2556 ซึ่งศึกษาวิเคราะห์นโยบายและข้อจำกัดของกระทรวงการต่างประเทศต่อการส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรายงานฉบับนี้ทำให้ผู้จัดทำรายงานการศึกษาตระหนักถึงปัญหาทั้งในระดับนโยบาย การบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และที่สำคัญคือจุดอ่อนและจุดแข็งของกระทรวงการต่างประเทศในการที่จะดำเนินการสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไทยมุสลิม ซึ่งสะท้อนต่อประเด็นปัญหาของผู้จัดทำรายงานการศึกษาในกรณีของตุรกีด้วย

นอกจากนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษายังได้ประมวลข้อมูลจากเอกสารของกระทรวงการต่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินการของกระทรวงฯ ตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เอกสารผลการเยือนตุรกีของนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2547 และ 2556 รายงานการเยือนตุรกีของคณะจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อเดือนกันยายน 2556 (มีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศร่วมเดินทางไปด้วย) ผลการเยือนไทยของคณะจากหน่วยงานด้านการให้ทุนการศึกษาของตุรกี เมื่อเดือนมีนาคม 2557

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องนี้ใช้กรอบแนวคิดพหุนิยม (pluralism) คือ แนวคิดที่เน้นแนวทางความหลากหลายของกลุ่มคน สังคม และวัฒนธรรม เช่น ความหลากหลายทางสังคม ชนชั้น อาชีพ ความคิด อุดมคติ และวิถีชีวิต ซึ่งเป็นการมองความหลากหลายด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมเป็นเกณฑ์ โดยเชื่อว่า การสร้างเสริมโอกาสให้ประชาชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ข้ามฐานวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย จะเป็นส่วนสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและศาสนาอย่างมีสันติ ซึ่งเป็นแนวทางในการลดความขัดแย้งในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 ว่า ตุรกีเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างโลกตะวันตกกับตะวันออก เป็นแหล่งอารยธรรมของชนหลายเชื้อชาติและเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมเก่าแก่ อาทิ กรีก โรมัน เปอร์เซีย ไบแซนไทน์ และออตโตมัน เป็นดินแดนต้นแบบที่มีทั้งวัฒนธรรมยุโรป ตะวันออกกลาง และเอเชีย ผสมกันอยู่ ทำให้ตุรกีเป็นหนึ่งในตัวแทนประเทศที่มีลักษณะพิเศษของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างดี ดังนั้น การสนับสนุนให้เยาวชนไทยมุสลิมไปศึกษาต่อที่ตุรกีซึ่งมีความโดดเด่นด้านพหุสังคม จึงเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสเปิดโลกทัศน์ สามารถซึมซับและเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ เยาวชนดังกล่าวยังจะได้รับความรู้ที่จะสามารถนำมาประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นผู้ที่จะ

เผยแพร่แนวคิดพหุสังคมให้เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันจะนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายในสังคม ซึ่งจะนำพาสังคมให้พบกับความสุขอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการศึกษาเรื่องนี้ คือ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมี 4 ยุทธศาสตร์ย่อย โดยยุทธศาสตร์ย่อย 3 ใน 4 ข้อ เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม คือ (1) ยุทธศาสตร์การดำเนินการก่อนที่นักเรียนและนักศึกษาจะเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ (2) ยุทธศาสตร์ขณะที่นักเรียนและนักศึกษากำลังศึกษาในต่างประเทศ และ (3) ยุทธศาสตร์ภายหลังที่นักศึกษากลับจากการศึกษา ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายให้มีบทบาทเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2 คือ ขณะที่นักเรียนและนักศึกษากำลังศึกษาในต่างประเทศ และเป็นหน่วยงานร่วมรับผิดชอบในยุทธศาสตร์ย่อยอื่น ๆ (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ค. ของรายงานการศึกษานี้)

ผู้จัดทำรายงานการศึกษาได้ใช้ SWOT เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยพิจารณาถึงจุดอ่อน จุดแข็งขององค์กร คือ กระทรวงการต่างประเทศและการดำเนินการที่ผ่านมาของกระทรวงฯ ตามยุทธศาสตร์ฯ โดยผู้จัดทำรายงานการศึกษาได้จัดทำรายงานโดยประมวลข้อมูลจากนโยบาย และที่ได้จากเอกสาร ต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งระดับผู้บริหารของกระทรวงการต่างประเทศที่รับผิดชอบดูแลงานของสำนักนโยบายและแผน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา เจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าฝ่ายและระดับปฏิบัติงานของกระทรวงการต่างประเทศ และในการประเมินโอกาสและภัยคุกคาม ผู้จัดทำรายงานการศึกษาได้ใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักประสานนโยบายการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา (สศว.) ศอ.บต. นักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการโดยชาวมุสลิม และนักศึกษาที่จบการศึกษาจากตุรกี ประกอบการวิเคราะห์ด้วย

3.1 การดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ

3.1.1 กระทรวงการต่างประเทศได้สนับสนุนยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โดยในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2 คือ ขณะที่นักเรียนและนักศึกษากำลังศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลัก ได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551¹ และยังคงมีการดำเนินโครงการต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน² โดยประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศ ใน

¹ คณะรัฐมนตรีรับทราบการดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 ซึ่งในปีงบประมาณ 2551 มีจำนวน 37 โครงการ/ ปี 2552 มี 51 โครงการ/ ปี 2553 มีจำนวน 39 โครงการ

² โครงการในปีงบประมาณ 2554 มีจำนวน 40 โครงการ/ ปี 2555 มี 40 โครงการ/ ปี 2556 มีจำนวน 61 โครงการ

การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของยุทธศาสตร์ เช่น การจัดกิจกรรมสนับสนุนการศึกษาและการอบรมทักษะพิเศษให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมระหว่างที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพให้นักศึกษา การมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาระหว่างที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ การจัดกิจกรรมเปิดโลกทัศน์และดูงานให้นักศึกษา การสนับสนุนการจัดตั้งชมรมหรือสมาคมนักศึกษาไทยในแต่ละประเทศ เป็นต้น

3.1.2 กระทรวงการต่างประเทศได้มีการจัดทำ “แผนงานส่งเสริมการศึกษาให้นักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ” เมื่อปี 2551 และได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดเป็นโครงการ “flagship” โดยมีนักศึกษามุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับทุนจากกระทรวงการต่างประเทศตามแผนงานฯ เพื่อไปศึกษาต่อในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี – ปริญญาเอก จำนวน 23 ราย (ทุนรุ่นที่ 1 เริ่มเมื่อปี 2551) ทั้งนี้ การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไทยมุสลิมไปศึกษาต่อในต่างประเทศในระยะแรก กระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ศอ.บต. ในฐานะที่เป็นผู้คัดเลือกเด็กนักเรียนที่จะได้รับทุน และกระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นผู้บริหารทุนการศึกษา ไม่ได้กำหนดแนวทาง สาขา หรือประเทศที่จะให้นักเรียนไทยมุสลิมไปศึกษาต่ออย่างชัดเจน โดยให้นักเรียนไทยมุสลิมที่ได้รับการจัดสรรทุนเป็นผู้ที่เลือกทั้งสาขาวิชา และประเทศที่ประสงค์จะเดินทางไปศึกษาต่อเอง โดยผู้ที่ได้รับทุนการศึกษารุ่นแรก เลือกที่จะไปศึกษาต่อที่อียิปต์ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย และออสเตรเลีย โดยมีจำนวน 3 รายเลือกเรียนภาษาอาหรับ มี 1 รายเลือกกฎหมายอิสลาม ส่วนที่เหลือเลือกเรียนในสายสามัญซึ่งเป็นสายที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจ อาทิ วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านอาหาร ธุรกิจระหว่างประเทศ การบริหารโรงแรม เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น (ตารางติดตามโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ สถานะ ณ เดือนมิถุนายน 2557 ปรากฏในภาคผนวก ง. ของรายงานการศึกษานี้)

3.1.3 กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้จัดทำโครงการตามแผนงานส่งเสริมการศึกษาให้นักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศเป็นประจำทุกปี และจนปัจจุบัน ก็ยังไม่ได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม รุ่นที่ 2 เนื่องจากผู้บริหารของกระทรวงการต่างประเทศประสงค์จะประเมินความสำเร็จของนักศึกษารุ่นแรกก่อน ซึ่งขณะนี้ มีเพียง 6 รายเท่านั้นที่สำเร็จการศึกษา ยังคงเหลืออีก 14 รายที่อยู่ระหว่างการศึกษา (มี 1 ราย ย้ายกลับมาเรียนที่ประเทศไทย และ 2 ราย ขอยุติการศึกษา) โดยในการดำเนินโครงการรุ่นที่ 2 ยังมีประเด็นด้านนโยบายของผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งบางท่านได้ให้ความเห็นว่า แม้จะเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว แต่ภารกิจการส่งเสริมและมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อในต่างประเทศไม่ใช่หน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณด้วยว่า กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้มีการตั้งงบประมาณประจำปีเพื่อการดังกล่าว ทำให้ต้องชี้แจงการดำเนินโครงการที่เนืองนิตย์หลักไม่ใช่ภารกิจหลักของกระทรวงฯ เพื่อให้ได้รับงบประมาณเป็นรายแต่ละปี นอกจากนี้ ในการจะดำเนินโครงการรุ่นที่ 2 ระดับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศยังมีประเด็นพิจารณาเกี่ยวกับการระบุประเทศที่เป็นเป้าหมายของการให้ทุนการศึกษาว่า ควรหรือไม่ที่จะต้องมีการกำหนดประเทศที่จะให้

นักเรียนและนักศึกษาที่ได้รับทุนไปศึกษาในประเทศใดเป็นการเฉพาะ เพราะจะเท่ากับว่า เป็นการจำกัดสิทธิ์ในการเลือกของนักเรียนและนักศึกษาที่จะได้รับทุนเหล่านั้น และผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศยังมองว่า โดยที่เป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์ คือ การให้เยาวชนที่ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศกลับมามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดการให้ทุนการศึกษาเฉพาะแก่นักเรียนและนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นมุสลิมเท่านั้น เพราะเยาวชนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็สามารถที่จะกลับมามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้เท่ากัน และการไม่กำหนดกลุ่มเฉพาะ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนจากพื้นที่ดังกล่าวมีสิทธิ์ในการรับทุนการศึกษาได้เท่าเทียมกัน

3.1.4 ในช่วงที่จัดทำรายงานการศึกษานี้ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผนของกระทรวงการต่างประเทศได้จัดทำร่างโครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 2 โดยตั้งเป้าที่จะเสนอของบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการในปี 2558 โดยในการดำเนินการครั้งนี้ ได้วางแนวทางไว้ว่า จะเปิดกว้างโดยไม่จำกัดเฉพาะนักเรียนและนักศึกษาที่เป็นมุสลิมเท่านั้น โดยมุ่งเป้าหมายให้มีนักเรียนและนักศึกษาที่มีศักยภาพและมีความตั้งใจไปศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการในพื้นที่เพื่อกลับไปพัฒนาชายแดนภาคใต้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ได้มีการระบุสาขาที่จะให้ทุนการศึกษา และประเทศเป้าหมาย ซึ่งมีตุรกีเป็นหนึ่งในประเทศที่กระทรวงการต่างประเทศจะให้ทุนการศึกษาด้วย ทั้งนี้ การที่ตุรกีได้รับการระบุให้เป็นหนึ่งในประเทศที่กระทรวงการต่างประเทศจะจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้รุ่นที่ 2 สืบเนื่องมาจากการเยือนตุรกีอย่างเป็นทางการของอดีตนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 ซึ่งในการหารือระดับรัฐบาล มีประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านการศึกษา โดยผ่านทุนการศึกษา และการแลกเปลี่ยนนักเรียนและนักศึกษาระหว่างกันให้มากขึ้น³ และในช่วงการเยือนตุรกีดังกล่าว สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการาได้จัดให้อดีต นายกรัฐมนตรีได้พบกับคณะนักศึกษาไทยในตุรกี (สมาคมนักเรียนไทยในตุรกี)⁴ ซึ่งทำให้ผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศซึ่งร่วมอยู่ในคณะได้เห็นศักยภาพของนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาที่ประเทศตุรกี และต่อมา ในการเยือนตุรกีของคณะจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน และเจ้าหน้าที่ของกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศร่วมเดินทางไปสำรวจและศึกษาเกี่ยวกับข้อเด่นและข้อด้อยของระบบการศึกษาตุรกีด้วย ได้ทำให้ระดับเจ้าหน้าที่ได้เห็นถึงศักยภาพของระบบการศึกษาของตุรกี และเห็นสภาพการดำเนินชีวิตของนักเรียนและนักศึกษาไทยในตุรกีด้วยความเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้ ในการเยือนตุรกีของคณะกระทรวงศึกษาธิการ

³ กระทรวงการต่างประเทศ, รายงานผลการเยือนสาธารณรัฐตุรกีอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรี, หนังสือ ที่ 0503/1197 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2556

⁴ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา ได้ริเริ่มจัดตั้งสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี จนเป็นผลสำเร็จเมื่อปี 2555 โดยเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2 ซึ่งมาตรการหนึ่งคือ การส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูต และทางราชการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเพื่อประโยชน์ต่อการสานต่อยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3 ซึ่งมาตรการหนึ่ง คือ การเสริมสร้างเครือข่ายของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักศึกษาที่ได้รับทุนจากรัฐบาล

ยังได้มีการหารือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างจุฬาราชมนตรีของทั้งสองฝ่าย และการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของอิหม่ามและครูสอนศาสนาอิสลามด้วย

3.2 การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.2.1 เจ้าหน้าที่ ศอ.บต. ที่ได้ทำงานในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่องและทราบภูมิหลังต่าง ๆ ของนโยบายทางการศึกษาของ ศอ.บต. เป็นอย่างดี ได้ให้ข้อมูลว่า ศอ.บต. ไม่มีงบประมาณสนับสนุนนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยที่ผ่านมา ศอ.บต. โดยผ่านสำนักประสานนโยบายการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา (สศว.) ทำหน้าที่เป็นเพียงหน่วยงานกลางที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานและองค์กร รวมทั้งประเทศที่ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและผู้รับทุน อาทิ ทุนการศึกษาต่อจากกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ สถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศ (มุสลิม) องค์กรทางศาสนาอิสลามในต่างประเทศ เป็นต้น ทุนการศึกษาดังกล่าวอาจมอบผ่านหน่วยงานภาครัฐของไทยหรือมอบตรงมายัง ศอ.บต. โดย สศว. ทำหน้าที่ประสานต่อ ยกเว้น ทุนการศึกษาจากองค์กรต่างประเทศสามแห่งที่กองกิจการต่างประเทศ ศอ.บต. รับไว้ดูแล คือ ทุนจากองค์กร Muhamadiyah ของอินโดนีเซีย ปีละกว่า 200 ทุน ทุนจากกระทรวงกิจการศาสนาอินโดนีเซีย ปีละ 50 ทุน และจากรัฐบาลอินเดีย ปีละ 10 ทุน โดย สศว. ศอ.บต. อาจพิจารณาสนับสนุนทุนการศึกษาต่อต่างประเทศให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกลไกการตั้งคณะกรรมการพิจารณา เป็นกรณี ๆ ไป เช่น กรณีที่นักเรียนสอบติดหรือได้รับการตอบรับให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศแต่ขาดทุนทรัพย์ เป็นต้น แต่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

3.2.2 ต่อคำถามที่ว่าเหตุใด ศอ.บต. จึงไม่จัดตั้งงบประมาณในส่วนนี้ขึ้นเป็นของตนเอง ได้รับคำตอบว่า มีข้อติดขัดจากกลไกการพิจารณางบประมาณของหน่วยงานไทย เพราะจะถูกตั้งคำถามว่า เหตุใด ศอ.บต. จึงต้องทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ดูแลด้านทุนการศึกษาต่าง ๆ เช่น สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานและองค์กรต่างประเทศที่สนใจจะมอบทุนการศึกษาต่อให้นักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ด้วยแล้ว ซึ่งที่ผ่านมา ศอ.บต. เล็งเห็นถึงความสำคัญของการไปศึกษาต่อในต่างประเทศของนักเรียนไทยมุสลิมในพื้นที่ โดยผู้บริหาร ศอ.บต. ได้พยายามเจรจาเพื่อขอรับทุนการศึกษาจากองค์กรและประเทศคู่เจรจาทุกครั้งที่มีโอกาส และในช่วงหลัง ศอ.บต. ได้เน้นการขอรับทุนการศึกษาด้านสายสามัญเพื่อตอบยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

3.2.3 แม้ว่า ศอ.บต. จะมี สศว. เป็นหน่วยงานภายในที่ดูแลกิจการด้านการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ดูเหมือนว่า ภารกิจหลักของ สศว. (และ ศอ.บต. โดยรวม) จะเน้นไปที่การศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในพื้นที่มากกว่าด้านการศึกษาต่อต่างประเทศ เช่น การสนับสนุนโรงเรียนสอนศาสนาในพื้นที่ เป็นต้น ส่วนงานด้านการสนับสนุนการศึกษาต่อในต่างประเทศ ดูเหมือน ศอ.บต. จะมีข้อจำกัดดังที่ได้กล่าวข้างต้น นอกจากนี้ ยังสังเกตได้ถึงจุดอ่อนของการบริหารภายในของ ศอ.บต. เอง โดยกองกิจการต่างประเทศ ศอ.บต. ต้องทำหน้าที่ดูแลทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศจากสามองค์กรที่ได้รับจากต่างประเทศ (คือ จาก Muhammadiyah อินโดนีเซีย / กระทรวงกิจการศาสนาอินโดนีเซีย และจากรัฐบาลอินเดีย) แทน

สศว. ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านบุคลากรของ สศว. ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถดูแลงานได้อย่างทั่วถึง และส่งผลให้งานด้านการศึกษาของ ศอ.บต. มีความลักลั่นกันระหว่าง สศว. และกองกิจการต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังพบว่า การประสานภายในระหว่างทั้งสองหน่วยงานที่ดูแลงานด้านการศึกษายังไม่ใกล้ชิดกันเท่าที่ควร ขาดการแบ่งปันข้อมูลพื้นฐานทางสถิติเกี่ยวกับนักเรียนไทยมุสลิมที่ได้รับทุนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ซึ่งหากจะให้งานด้านทุนศึกษาต่อในต่างประเทศได้รับความสำคัญและเป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี ศอ.บต. เป็นหน่วยงานหลัก จำเป็นต้องมีการดำเนินการในระดับนโยบายของประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำหน้าที่ของ ศอ.บต. และยังต้องปรับปรุงโครงสร้างภายในของ ศอ.บต. ให้มีความพร้อมในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน⁵

3.2.4 ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนและนักศึกษาโดยทั่วไปไปศึกษาต่อในต่างประเทศ คือ ทุน “หนึ่งตำบลหนึ่งทุน” (ODOS) โดยในส่วนของทุนการศึกษาที่ระบุเฉพาะว่า เป็นการให้แก่เยาวชนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อศึกษาต่อ จะเป็นทุนการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการให้เพื่อการศึกษาต่อในประเทศไทยเท่านั้น⁶

3.2.5 เจ้าหน้าที่ประสานของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งประจำอยู่ที่ ศอ.บต. คนปัจจุบัน (นายสกลวัฒน์ ทองเจริญ) ได้ให้ทัศนะต่อการที่กระทรวงการต่างประเทศส่งข้าราชการไปทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานของกระทรวงการต่างประเทศที่ ศอ.บต. ซึ่งมีวาระประจำการ 2 ปี ว่ากระทรวงการต่างประเทศขาดความชัดเจนในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของข้าราชการกระทรวงฯ ร่วมกับ ศอ.บต. โดยเสมือนว่าให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ศอ.บต. ว่าจะมอบหมายภารกิจใดให้ข้าราชการของกระทรวงการต่างประเทศ ทำให้บางช่วงเวลาที่ผู้บริหาร ศอ.บต. ให้ความสำคัญกับงานด้านการต่างประเทศ ก็จะมอบอำนาจหน้าที่ให้ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศมีอำนาจตัดสินใจหรือพิจารณาสั่งการ ใด ๆ ในระดับนโยบาย โดยให้ข้าราชการของกระทรวงการต่างประเทศได้รับตำแหน่งบริหารของกองกิจการต่างประเทศ ศอ.บต. แต่บางช่วงเวลาที่มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารและนโยบายของ ศอ.บต. หรือกระทรวงการต่างประเทศเว้นช่วงการส่งข้าราชการไปประจำที่ ศอ.บต. ก็เกิดช่องว่างของการบริหารงานโดยเฉพาะในส่วนของกองกิจการต่างประเทศ ทำให้ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่ถูกส่งไปประจำ ศอ.บต. ในภายหลังเป็นเพียงบุคลากรเสริมที่คอยประสานงานเป็นเรื่อง ๆ ตามแต่จะได้รับมอบหมายจาก ศอ.บต. ซึ่งเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศที่มีต่อยุทธศาสตร์เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จำเป็นต้องใช้ ศอ.บต. เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการผลักดันโครงการสนับสนุนนักเรียนไทยมุสลิมให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศด้วย

นอกจากนี้ การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชาจากเดิมที่กำหนดให้ ศอ.บต. มีสถานะเท่ากับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน

⁵ ข้อมูลในข้อ 2.1 – 2.3 ได้รับจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของ สศว. ศอ.บต. ที่รับผิดชอบดูแลเรื่องการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2557

⁶ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (ทางโทรศัพท์) เจ้าหน้าที่สำนักต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557

(กอ. รมน.) ภาค 4 ส่วนหน้า โดยทั้งสองหน่วยงานขึ้นตรงต่อรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง โดยเปลี่ยนเป็นให้ ศอ.บต. ขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า (แม่ทัพภาค 4) ทำให้นโยบายการบริหารต่าง ๆ ของ ศอ.บต. ถูกปรับไปขึ้นตรงกับกองทัพ สำหรับเรื่องนโยบายการศึกษาต่อของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ปัจจุบัน กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้าได้ขอให้ ศอ.บต. จัดส่งข้อมูลรายชื่อของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ได้รับทุนการศึกษาต่อจากองค์กรมุสลิมในประเทศอินโดนีเซีย โดยในขั้นนี้ ยังไม่ทราบว่า กอ.รมน. มีแนวนโยบายในด้านการศึกษาต่อในต่างประเทศของนักเรียนไทยมุสลิมในพื้นที่อย่างไร จึงอาจจำเป็นต้องรอความชัดเจนในเรื่องนี้จากฝ่ายกองทัพต่อไป ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศนั้น ตามที่ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ คสช. ปรากฏว่า กระทรวงการต่างประเทศถูกจัดให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักสี่หน่วยงาน (กอ.รมน./ศอ.บต./กระทรวงยุติธรรม/กระทรวงการต่างประเทศ) สำหรับการประสานงานพูดคุยสันติภาพกับกลุ่มที่มีความเห็นต่างจากรัฐ ซึ่งในขั้นนี้ยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ด้านอื่น ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ การให้ทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศแก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม ซึ่งอาจมีความเป็นไปได้ว่า กระทรวงการต่างประเทศจะยังคงสามารถดำเนินการสานต่อโครงการและนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติด้านการศึกษา หรืออาจต้องปรับลดบทบาทหน้าที่ลง ซึ่งจะต้องติดตามว่า คสช. หรือรัฐบาลรักษาการที่จะมีการตั้งขึ้น จะหันไปให้น้ำหนักเรื่องการพูดคุยสันติภาพกับกลุ่มที่เห็นต่างจากรัฐมากกว่าการดำเนินงานด้านอื่น ๆ อย่างไรหรือไม่

อนึ่ง จากข้อมูลของผู้บริหาร ศอ.บต. ทำให้ทราบว่าทัศนะของฝ่ายทหารที่มีต่อนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไปศึกษาต่อในประเทศมุสลิมว่า ศอ.บต. ได้รับแจ้งข้อกังวลจากนักเรียนและนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อในประเทศมุสลิมว่า ครอบครัวของตนได้แจ้งให้ ศอ.บต. ทราบว่ามีทหารไปสอบถามถึงที่บ้านเกี่ยวกับการไปศึกษาต่อในต่างประเทศของตน ทำให้ครอบครัว บิดา มารดา มีความกังวลใจ ไม่สบายใจในเรื่องนี้ สิ่งเหล่านี้อาจบ่งชี้ได้ถึง ความไม่ไว้วางใจของฝ่ายทหารที่มีต่อการไปศึกษาต่อในต่างประเทศของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม หรืออาจเป็นเพียงความต้องการของฝ่ายทหารในการเก็บข้อมูลเชิงสถิติก็เป็นได้ แต่การดำเนินการดังกล่าวได้สร้างความไม่สบายใจให้เกิดขึ้นกับครอบครัวของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่แล้ว

ข้อสังเกตข้างต้น ทั้งเรื่องการปรับโครงสร้างการบริหาร ศอ.บต. การระบุน้ำหนักของกระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนการพูดคุยสันติภาพ และการเข้าเยี่ยมเยียนครอบครัวของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศของฝ่ายทหาร ล้วนทำให้เกิดข้อกังขาเกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนให้นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ (ประเทศที่เป็นมุสลิม) โดยเฉพาะในช่วงที่จัดทำรายงานการศึกษาฉบับนี้ ยังเป็นช่วงระหว่างการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของประเทศ จึงยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวจาก คสช./กอ.รมน./ศอ.บต.⁷

⁷ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (ทางโทรศัพท์) ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ศอ.บต. เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2557

3.3 มุมมองจากคนในพื้นที่/นักเรียน/นักศึกษา โดยเฉพาะที่เป็นมุสลิม

3.3.1 เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศที่ไปทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ที่ ศอ.บต. ระหว่างปี 2553 - 2556 (นายมงคล สีนสมบูรณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า ทูตที่รัฐบาลตุรกีให้แก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อในสายสามัญและศาสนาศึกษา ปีละประมาณ 20 คน เริ่มเป็นที่รับรู้และได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น แต่การรับรู้และความสนใจยังจำกัดวงอยู่เฉพาะในโรงเรียนเอกชนของชาวตุรกีซึ่งมีอยู่ 4 แห่งทั่วประเทศ โดยสำหรับในหมู่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลยังไม่เป็นที่แพร่หลายทั่วถึง และให้ข้อเสนอแนะว่า จำเป็นที่จะต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ประเทศตุรกีให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยกระทรวงการต่างประเทศอาจร่วมมือและให้การสนับสนุนสถาบันการศึกษาและหน่วยงานด้านการส่งเสริมการศึกษาของตุรกี (ผ่านสถานเอกอัครราชทูตตุรกีประจำประเทศไทย) ในการจัดงานนิทรรศการแนะนำการศึกษาของตุรกี โดยอาจร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ ศอ.บต. คณะกรรมการอิสลามจังหวัด สถาบันการศึกษาในพื้นที่ อาทิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (มนร.) มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นต้น โดยเฉพาะศูนย์ศึกษาตุรกีศึกษา (Turkish Study Center) ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งสามารถเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างไทย-ตุรกี ได้เป็นอย่างดี

3.3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้แทน สศว. ศอ.บต. (ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่สตรีมุสลิม)⁸ ได้ให้มุมมองของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า คนในพื้นที่ที่รู้จักประเทศตุรกีจะมองว่าตุรกีเป็นประเทศมุสลิมที่มีความโน้มเอียงไปทางตะวันตกมากเกินไป ทำให้เกิดข้อสงสัยในวัตรปฏิบัติตามวิถีมุสลิมที่อาจจะไม่เคร่งครัด เช่น สตรีไม่จำเป็นต้องคลุมผม เป็นต้น ดังนั้น ผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมอาจไม่เห็นด้วยที่จะส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในตุรกีด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพราะเกรงว่าบุตรหลานจะมีแนวทางการดำรงชีวิตที่ต่างไปจากคนในพื้นที่หลังจากที่ได้ไปศึกษาต่อที่ตุรกี นอกจากนี้ การที่บุตรหลานไปศึกษาต่อที่ตุรกี จะต้องเรียนและใช้ภาษาตุรกีซึ่งไม่ต้องการตามค่านิยมของคนในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับภาษาอาหรับมากกว่า เพราะเป็นภาษาต้นฉบับที่ใช้ในพระคัมภีร์ อีกทั้งดินแดนตะวันออกกลางถือเป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาอิสลาม จึงมีความเป็น “ของแท้” มากกว่าที่อื่น ดังนั้น การที่ประเทศตุรกีไม่ได้อยู่ในบัญชีการศึกษาของ สศว. ก็เป็นเพราะ สศว. ดำเนินการตามความต้องการของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีความคิด มีอุดมคติและมุมมองดังกล่าว

3.3.3 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่า มีบางส่วนที่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทุนของรัฐบาลตุรกี แต่ก็ไม่ได้สนใจที่จะสมัครรับทุนเพื่อไปศึกษาต่อ โดยบางส่วนให้เหตุผลเรื่องข้อจำกัดด้านภาษา ซึ่งผู้ที่เลือกไปเรียนต่อที่ตุรกีจะต้องเรียนรู้ ภาษาตุรกีซึ่งมีข้อจำกัดด้านอาชีพที่ไม่กว้างนักเมื่อเทียบกับประโยชน์ของภาษาอาหรับ และความเห็นของผู้ปกครองที่มองว่า ตุรกีเป็นประเทศที่มีความเป็นตะวันตกมากเกินไป และเมื่อได้รับการ

⁸ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2557

สอบถามว่า หากได้รับทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศจากรัฐบาลไทย จะเลือกไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีหรือไม่ ก็ปรากฏว่า ตุรกีไม่ใช่ทางเลือกในอันดับต้น ๆ ที่นักเรียนและนักศึกษาจะไปศึกษาต่อ⁹

3.3.4 ข้อมูลที่ได้จากนักเรียนซึ่งเรียนอยู่กับโรงเรียนนานาชาติที่เอกชนตุรกีดำเนินการ ปรากฏว่า นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษาตุรกี และสนใจที่จะไปศึกษาต่อหากได้รับการคัดเลือก และมีความคุ้นเคยกับตุรกีในระดับหนึ่ง เนื่องจากโรงเรียนมีการสอนภาษาตุรกีเบื้องต้น และโรงเรียนเคยมีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนกับตุรกีด้วย¹⁰

3.3.5 ประธานสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี (นายมุซันนา วงษสันต์) ได้แสดงทัศนะว่า ประเทศตุรกีมีความโดดเด่นจากการที่สังคมตุรกีเปิดเสรีให้ผู้คนเลือกการปฏิบัติศาสนาได้ตามความต้องการของแต่ละคน เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม จึงเปิดโลกทัศน์ให้แก่นักเรียนต่างชาติพร้อมทั้งสอนให้เรียนรู้การเข้าสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอาจมาจากท้องที่ที่ลักษณะสังคมจะจำกัดกว่า ทั้งนี้ นักเรียนไทยมุสลิมที่เลือกไปศึกษาที่ประเทศตุรกีคือนักเรียนซึ่งมีความมุ่งมั่นแล้วว่า สนใจไปศึกษาสายสามัญเป็นหลัก โดยประเทศตุรกีเป็นทางเลือกที่ดีมาก เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์ว่าในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศตุรกีเป็นแบบอย่างที่ดี ประสบความสำเร็จอย่างมากในการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้ง มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และรุ่งเรืองมายาวนาน ทำให้ตุรกีเป็นที่รู้จักและน่าสนใจสำหรับชาวต่างชาติ ซึ่งรวมไปถึงนักเรียนไทยด้วย และมีข้อสังเกตว่า ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่หันมาสนใจศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในลักษณะก้าวกระโดด โดยในปี 2552 มีผู้สมัครทุนรัฐบาลตุรกีประมาณ 10 ราย เปรียบเทียบกับประมาณ 100 รายในปี 2556 และเป็นที่น่าสังเกตว่าในปี 2556 นักเรียนไทยในตุรกีรุ่นล่าสุด ส่วนมากเป็นนักเรียนที่ไปจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเห็นได้ว่า นักเรียนไทยมุสลิมเริ่มมองหาโอกาสและทางเลือกที่จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศมากขึ้น และเริ่มเล็งเห็นถึงโอกาสทางการศึกษาสายสามัญในตุรกีมากขึ้นด้วย โดยช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับทุนการศึกษาของรัฐบาลตุรกีคือ ข้อมูลที่หน่วยงานด้านการให้ทุนการศึกษาของตุรกีได้ประชาสัมพันธ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต กอปรกับการบอกกล่าวต่อ ๆ กันของสมาคมนักเรียนไทยในตุรกีที่มีการใช้สื่อ social media รวมทั้งการที่สมาคมนักเรียนไทยในตุรกีได้จัดโครงการเดินสาย (roadshow) ไปตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยทั้งในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย ในช่วงที่สมาชิกของสมาคมฯ เดินทางกลับมาประเทศไทยในช่วงปิดเทอม เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษา และสภาพความเป็นอยู่ในตุรกี

3.3.6 ประธานสมาคมนักเรียนไทยในตุรกียังได้ให้ทัศนะจากการที่เคยมีโอกาสไปเยี่ยมและเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่ประเทศอียิปต์ว่า จุดเด่นของการศึกษาในอียิปต์คือ การได้ศึกษาโดยใช้ภาษาอาหรับ และการมีค่าครองชีพที่ต่ำ แต่ข้อด้อยคือนักเรียนและนักศึกษาจะไม่มีโอกาสได้เปิดโลกทัศน์เท่ากับการไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกี ทั้งนี้

⁹ ข้อมูลประมวลจากแบบสอบถามเยาวชนไทยมุสลิมระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ราย ที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างการสอบสัมภาษณ์ที่ ศอ.บต. เพื่อขอรับทุนการศึกษาจากประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2557

¹⁰ สัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นมุสลิมที่กำลังศึกษาระดับมัธยมปลาย ณ โรงเรียนวิชัยวิทยา ซึ่งเป็นหนึ่งโรงเรียนใน 4 แห่งที่ดำเนินงานโดยเอกชนตุรกีในไทย

อุปสรรคและความท้าทายในการส่งเสริมให้นักเรียนไทยมุสลิมไปศึกษาที่ประเทศตุรกีมีอยู่สองประการหลัก ๆ ได้แก่ การที่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีศักยภาพไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาต่อในระบบการศึกษาตุรกี ทั้งความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ และการเตรียมตัวก่อนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และการที่ระบบการศึกษาของประเทศตุรกียังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ยังไม่มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศตุรกีมากพอที่จะให้เยาวชนมุสลิมในประเทศไทยได้เห็นเป็นตัวอย่าง การที่ตุรกีจะเป็นประเทศที่เยาวชนไทยมุสลิมให้ความสนใจ จึงคงต้องเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเห็นว่าการมีโอกาสจะมีมากสำหรับกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมในสังคมเมือง ซึ่งครอบครัวจะมีมุมมองที่เปิดรับความคิดที่จะสนับสนุนให้ลูกหลานไปเรียนในสายสามัญมากกว่าชาวไทยมุสลิมในหมู่บ้านห่างไกลที่เล็งไม่เห็นถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการศึกษาสายสามัญในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ถึงโอกาสและส่งข้อมูลให้ไปถึงกลุ่มคนเหล่านี้ ซึ่งสมาคมนักเรียนไทยในตุรกีมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าวต่อไป¹¹

3.3.7 นักเรียนไทยมุสลิมที่ได้รับทุนจากรัฐบาลตุรกีไปศึกษาต่อที่ตุรกี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ระบบการศึกษาของตุรกีเป็นระบบที่ดี แม้มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะสอนเป็นภาษาตุรกี แต่มีภาควิชาหลายสาขาที่มีการเรียนการสอน 2 ภาษาคือ ภาษาตุรกีและภาษาต่างประเทศ และการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทววิทยาก็มีการสอนเป็นภาษาอาหรับด้วย ส่วนการที่ต้องไปเรียนภาษาตุรกีใหม่ไม่ได้เป็นเรื่องยาก เพราะเรียนภาษาตุรกีแค่เพียง 1 ปีก็สามารถใช้ในการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ และในช่วงต้น หากนักเรียนคนใดมีปัญหาในการเรียน ก็มีระบบรุ่นพี่รุ่นน้องทั้งในหอพัก และในมหาวิทยาลัยที่คอยช่วยเหลือสอนเสริม เพื่อช่วยให้นักเรียนต่างชาติสามารถตามการสอนของอาจารย์ได้ทัน และเสนอว่า หากกระทรวงการต่างประเทศจะสามารถจัดสรรทุนการศึกษาได้เป็นประจำทุกปี ก็จะเป็นการสร้างความต่อเนื่องของโอกาส และจะเป็นปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจที่ดียิ่งหนึ่งให้เยาวชนในพื้นที่เกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนและการเตรียมความพร้อมส่วนตน เพื่อจะได้รับทุนการศึกษา ทั้งนี้ ความไม่ต่อเนื่องของการจัดสรรทุนการศึกษาให้เป็นประจำทุกปี ทำให้เยาวชนไม่ได้รับรู้ข้อมูลที่ต่อเนื่อง หรือมีการตอกย้ำข้อมูลของโอกาสในการรับทุนการศึกษาที่จะทำให้เยาวชนมีความ “มุงหวัง” และมีความตั้งใจเรียน¹² ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิบัติในพื้นที่

3.4. ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ประมวลประเด็นด้วย SWOT จากข้อมูลตามข้างต้น

3.4.1 ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (Strengths)

3.4.1.1 กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญด้านความมั่นคง ซึ่งสามารถมีบทบาทหลักในการผลักดันประเด็นที่เห็นว่าเป็นนโยบายที่สำคัญกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อาทิ สมช. ซึ่งเป็นผู้จัดทำยุทธศาสตร์ฯ ศอ.บต. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในพื้นที่ สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดสรรทุนการศึกษาของประเทศ โดยใช้

¹¹ ข้อมูลตาม 3.5 และ 3.6 ได้จากการสัมภาษณ์นายมุซันนา วงษสันต์ ประธานสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี (ทางโทรศัพท์) เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2557

¹² สัมภาษณ์นายพิทยา ตะวันธรงค์ ตำแหน่ง Sales Supervisor ของสายการบินตุรกี สำนักงานประจำกรุงเทพฯ (ทางโทรศัพท์) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2557

ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากกระบวนการจัดสรรทุนตามโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศที่กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการไปแล้วเมื่อปี 2551 ซึ่งข้อมูลจากโครงการได้สะท้อนให้เห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานหลักควรนำไปขยายการดำเนินการให้กว้างขวางขึ้น เปิดโอกาสที่มากขึ้นสำหรับเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่

3.4.1.2 กระทรวงการต่างประเทศสามารถเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายไทยและตุรกี อาทิ สถานเอกอัครราชทูตตุรกีประจำประเทศไทย สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอังการา สมาคมนักเรียนไทยในตุรกี สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ของไทยและตุรกี เพื่อร่วมกันสร้างพลวัตรของการรับรู้เกี่ยวกับตุรกีไปสู่พื้นที่เป้าหมาย โดยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังสามารถสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของสมาคมนักธุรกิจไทย-ตุรกี และภาคธุรกิจที่มีกิจการระหว่างไทย-ตุรกี เพื่อส่งเสริมโอกาสทางอาชีพสำหรับนักศึกษาไทยที่จบการศึกษามาจากตุรกี

3.4.1.3 ข้อมูลจากรายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำโดย ร.อ. ชัยวรรณ สาครสินธุ์ ร.น. ระบุว่า รัฐบาลจัดสรรงบประมาณปีละกว่า 20,000 ล้านบาทให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อดำเนินการในองค์รวม¹³ และที่ผ่านมา แต่ละหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่สามารถใช้งบได้หมดในแต่ละปี ดังนั้น งบประมาณจึงไม่ได้เป็นเหตุผลของการไม่สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาในการจะจัดทำโครงการสนับสนุนการไปศึกษาต่อยังต่างประเทศสำหรับเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทางกลับกัน หากมีการจัดทำแผนงานหรือโครงการฯ ตามยุทธศาสตร์ฯ โดยใช้งบประมาณที่ได้รับ ยิ่งจะเป็นตัวชี้วัดถึงการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในด้านการสร้างโอกาสของเยาวชนในพื้นที่ในวงที่กว้างขึ้น

3.4.2 ประเด็นที่เป็นข้อจำกัด (weaknesses)

3.4.2.1 ระดับนโยบาย

1) ที่ผ่านมา แม้กระทรวงการต่างประเทศจะตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในภาพรวม แต่โดยที่กระทรวงฯ ไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการให้ทุนการศึกษา จึงทำให้กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้มีการกำหนดนโยบายและแผนงานของกระทรวงฯ ที่ชัดเจน และการดำเนินการที่มีไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งไม่ได้มีการกำหนดบทบาทที่แน่ชัด (ของการเป็นหน่วยงานร่วมรับผิดชอบ) ซึ่งส่งผลต่อการประสานการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง คือ ศอ.บต. สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงศึกษาธิการ

2) นอกจากนั้น แม้กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงและมีส่วนร่วมสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สามารถกำหนดบทบาท

¹³ กรมประชาสัมพันธ์ , “งบประมาณการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จำนวน 21,124 ล้านบาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 25,721 ล้านบาท” [ออนไลน์], แหล่งที่มา contenteenter.prd.go.th/search.aspx?searchtextbox=งบประมาณการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

และแนวทางการดำเนินนโยบายเพื่อการผลักดันยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ แต่ก็ไม่ได้มีการผลักดันในระดับนโยบาย อาทิ ให้มีการระบุประเทศที่เป็นเป้าหมายของการส่งนักเรียนทุนไปศึกษาต่อ เพื่อให้ตอบเป้าหมายของยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาที่ไม่นำไปสู่แนวคิดของการใช้ความรุนแรง หรือการให้มีการระบุสาขาที่จะจัดสรรทุนให้ เพื่อตอบยุทธศาสตร์ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง และในการประสานงาน ก็ไม่ได้มีการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงฯ ภายใต้ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ประสานงานของกระทรวงฯ ที่ประจำอยู่ที่ ศอ.บต. การจัดทำโครงการจัดสรรทุนให้เยาวชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 2 ที่กระทรวงการต่างประเทศกำหนดว่าจะดำเนินการในปี 2558 จึงยังคงขาดภาพของการเป็นโครงการที่มีการบูรณาการในภาพรวม และทำให้กระทรวงการต่างประเทศยังคงบทบาทหลักในประเด็นที่ผู้บริหารกระทรวงฯ บางท่านมองว่ากระทรวงการต่างประเทศไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และการดำเนินงานของกระทรวงฯ ก็ไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ฯ

3) หน่วยงานภาครัฐของไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ไม่ได้มีการประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการไปศึกษาต่อในต่างประเทศสำหรับนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์จะดำเนินการโดยตอบสนองกับสภาพความต้องการที่มีในสังคม ซึ่งความต้องการของสังคมในพื้นที่ของนักเรียนและนักศึกษาโน้มเอียงที่จะอิงตามกระแสหลัก คือ การดำเนินรอยตามสังคมนุญฟี ซึ่งเดินทางไปศึกษาต่อหรือได้รับทุนไปศึกษาต่อในประเทศเป้าหมายเดิม เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเหมือนเดิม หรือเน้นไปที่การใช้ภาษาอาหรับเช่นเดิม ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมในพื้นที่ และหากพิจารณาจากชุมชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะพบว่าส่วนใหญ่ของบรรดาอุซตาซ ครูสอนศาสนาหรือผู้นำศาสนา อิหม่าม โต๊ะครู คอเต็บบิลัน จบการศึกษามาจากประเทศมุสลิมเดิม ๆ เหล่านั้น อาทิ ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ ปากีสถาน ชูดาน คูเวต รวมทั้งอินโดนีเซีย จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดจากการแลกเปลี่ยนทางศาสนากับประเทศที่ตนจบการศึกษามา มากกว่าประเทศอื่น ๆ รวมทั้งตุรกี¹⁴ ดังนั้น การจะกำหนดประเทศเป้าหมายของการจัดสรรทุนในส่วนของภาครัฐไทยให้ไปศึกษาต่อยังประเทศอื่นที่มีความเป็นพหุสังคม มีความเป็นพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นทางเลือกเพิ่มเติม (นอกเหนือจากที่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมเดินทางไปศึกษาด้วยทุนตัวเอง หรือได้รับทุนจากต่างประเทศให้ไปศึกษาในประเทศเดิม ๆ เหล่านั้น) จึงเป็นความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยจะต้องร่วมกันกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานโครงการ

4) การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเน้นหนักไปในเรื่องการพัฒนากระบวนการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหลัก โดยการให้ทุนการศึกษาสำหรับเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ยังคงเป็นการให้ทุนเพื่อศึกษาต่อในประเทศ และยังไม่มีหน่วยงานใดให้ความสำคัญต่อการต่อยอดการศึกษาของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศอย่างจริงจัง จึงเป็นความท้าทายของกระทรวงการต่างประเทศที่จะผลักดันนโยบายและการดำเนินการใน

¹⁴ ข้อมูลและความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์นายมงคล สันสมบุรณ์ ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติงานเป็นผู้ประสานงานกับ ศอ.บต. ระหว่าง 1 มิถุนายน – 31 ตุลาคม 2553 และต่อมาได้ปฏิบัติหน้าที่ ผอ. กองกิจการต่างประเทศ ศอ.บต. ระหว่าง 1 พฤศจิกายน 2553 - 4 ธันวาคม 2556

มิติของการส่งเสริมโอกาสของการไปศึกษาต่อในต่างประเทศให้แก่เยาวชนไทยมุสลิม โดยเฉพาะการไปศึกษาต่อในประเทศที่ไม่เสี่ยงต่อการที่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมเหล่านั้นจะไปรับอุดมการณ์หรือแนวคิดที่เรียกว่าเป็นอิสลามสุดโต่ง หรือที่เรียกว่า Islamic fundamentalism Extremism หรือ Rdicalism

3.4.2.2 ในระดับพื้นที่

1) ค่านิยมของคนในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับภาษาอาหรับมากกว่า เพราะเป็นภาษาต้นฉบับที่ใช้ในพระคัมภีร์ และดินแดนตะวันออกกลางถือเป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาอิสลาม และยังมีโอกาสมากกว่าในด้านอาชีพ เช่น การเป็นล่าม การเป็นมัคคุเทศน์ ในขณะที่ยังไม่มี ความแน่นชัด โดยเฉพาะในหมู่เยาวชนว่า หากจบการศึกษาจากตุรกีแล้ว จะมีโอกาสทางอาชีพเช่นใด เนื่องจากยังไม่เห็นตัวอย่างที่เด่นชัด และมองไม่เห็นวาทะภาษาตุรกีจะทำให้มีการสร้างงานได้มากกว่า อย่างไร

2) การที่ตุรกีไม่ได้เป็นเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนและ นักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่อาจไม่ใช่เพราะไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ทุณาการศึกษาของตุรกีแต่เป็นเพราะค่านิยมของสังคมรวมทั้งผู้ปกครองและตัวนักเรียนและนักศึกษาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีมุมมองว่าสังคมตุรกีไม่เคร่งครัดในอิสลามวิถี มีความเป็นตะวันตกมากเกินไป หากไปศึกษาต่อและสำเร็จการศึกษากลับมา อาจไม่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่มาก เท่ากับคนที่เรียนจบจากตะวันออกกลาง ทั้งนี้ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศที่ประจำ อยู่ที่ ศอ.บต. คือ นักเรียนและนักศึกษาไทยส่วนใหญ่รู้จักตุรกี แต่ก็ไม่ได้เลือกที่จะไปตุรกีเพื่อศึกษาต่อ เป็นอันดับแรก ซึ่งต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการเปิดช่องทางการรับข้อมูล เกี่ยวกับประเทศตุรกี ที่ต้องมีการดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป และต้องดำเนินการอย่างละมุน ละม่อม เพื่อไม่ให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกว่าภาครัฐพยายามที่จะทำลายวิถีวัฒนธรรมของสังคม มุสลิมในพื้นที่

3) นักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีชั่วโมงการเรียนที่ มากกว่านักเรียนไทยในภูมิภาคอื่น เพราะต้องใช้เวลาในการเรียนศาสนาเพิ่มเติมจากรายวิชาสามัญใน วันหยุด ในขณะที่นักเรียนไทยในภูมิภาคอื่นสามารถใช้โอกาสในวันหยุดไปเรียนพิเศษรายวิชาสามัญ เพิ่มเติม ส่งผลถึงความไม่พร้อมของระดับวิชาการด้านสามัญของเยาวชนในพื้นที่ ดังจะเห็นได้จาก ผลการสอบ O-NET ที่นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคะแนนต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีโอกาสแข่งขันทางการศึกษากับนักเรียนจากภูมิภาคอื่นของประเทศ นับเป็นการปิดกั้นโอกาสในการศึกษาต่อและโอกาสในการประกอบอาชีพตามความใฝ่ฝันของเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเหตุเหล่านี้ส่งผลให้ทั้งผู้ปกครองและนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รู้สึกหมดศรัทธากับระบบการศึกษาของประเทศ มีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียม กับคนในภูมิภาค อื่น ๆ ของประเทศ ในขณะที่ต้องใช้เวลาเรียนมากกว่าคนในภูมิภาคอื่นอัน เนื่องมาจากวิธีการดำรงชีวิตตามแนวความเชื่อทางศาสนา การที่ภาครัฐไม่สามารถสร้างมาตรการหรือ ช่วยส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและอาชีพที่ชัดเจนให้แก่คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความรู้สึก ถึงความเท่าเทียมกับคนในภูมิภาคอื่นของประเทศจึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

3.4.3 จุดที่เป็นโอกาส (Opportunities)

3.4.3.1 นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสนใจไปศึกษาต่อในต่างประเทศมากขึ้น โดยช่วงที่กระทรวงการต่างประเทศเปิดให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อปี 2551 (รุ่นที่ 1) และ ศอ.บต. เป็นผู้ดำเนินการประกาศและคัดเลือก มีผู้ไปสมัครสอบกว่า 1,000 ราย และมีนักเรียนมุสลิมบางรายได้ให้ความเห็นว่า รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาการศึกษาในพื้นที่ โดยเห็นว่าเยาวชนในภาคใต้มีความเสียเปรียบด้านการศึกษาสายสามัญ¹⁵ และเมื่อประกอบกับข้อมูลสาขาวิชาที่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับทุนจากกระทรวงการต่างประเทศเพื่อไปศึกษาต่อในต่างประเทศจำนวน 23 ราย จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เลือกไปศึกษาต่อในสายสามัญ (มี 2 รายที่เลือกไปศึกษาภาษาอาหรับ และ 1 รายไปศึกษาศาสนาวิทยา) ดังนั้น ประเด็นสำคัญคือ การสร้างทางเลือกทางการศึกษาต่อในต่างประเทศที่มากขึ้นสำหรับเยาวชนในพื้นที่ โดยเฉพาะสายการศึกษาที่จะเป็นพลังต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดความรู้สึกเหลื่อมล้ำ และความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันของเยาวชนในพื้นที่โดยเฉพาะที่เป็นมุสลิม ซึ่งจะเป็นมาตรการเชิงบวกในเชิงจิตวิทยาสำหรับสังคมชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย

3.4.3.2 ยังมีครอบครัวมุสลิมสมัยใหม่ที่มีความเข้าใจ และไม่ได้มองตรกิตตามแนวทางของคนส่วนใหญ่ที่เห็นว่าตรกิตมีวิถีที่มีความเป็นตะวันตก ซึ่งแม้กลุ่มที่มีความเป็นสมัยใหม่ยังคงมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับประชากรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่หากได้รับการส่งเสริมในระดับนโยบายเพื่อให้ตรกิตเป็นทางเลือกหนึ่งของการศึกษาต่อของนักเรียนไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบเพื่อให้คนในพื้นที่หันมาสนใจตรกิต และดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปและอย่างต่อเนื่อง ก็น่าจะสร้างให้เกิดความสนใจเกี่ยวกับตรกิต และระบบการศึกษาของตรกิตได้มากขึ้น

3.4.3.3 แม้จะมีข้อจำกัดในระดับนโยบายดังที่ระบุไว้ข้างต้น ซึ่งทำให้การส่งเสริมและผลักดันให้ตรกิตเป็นทางเลือกทางการศึกษาที่รับรู้ในวงกว้างในระดับนโยบาย และในหมู่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจไม่ถนัดนักและเป็นประเด็นที่มีความท้าทาย แต่โดยที่ฝ่ายตรกิตเองมีการตอบสนองที่ดีในระดับนโยบาย ซึ่งเป็นผลจากการเดินทางไปเยือนตรกิตของอดีตนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 โดยฝ่ายตรกิตมีความสนใจและพร้อมที่จะส่งเสริมความร่วมมือในด้านดังกล่าว เห็นได้จากการที่ฝ่ายตรกิตได้จัดคณะซึ่งนำโดยรองประธานของหน่วยงานที่ดูแลด้านทุนการศึกษาของตรกิต เดินทางมาเยือนประเทศไทยเมื่อเดือนมีนาคม 2557 ดังนั้น ในเบื้องต้น อาจอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายตรกิตเพื่อสร้างให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับตรกิต และระบบการศึกษาของตรกิตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกรอบความร่วมมือสำคัญที่กระทรวงการต่างประเทศมีกับตรกิตที่สามารถใช้ประโยชน์ คือ แผนปฏิบัติการร่วมไทย-ตรกิต ที่ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามร่วมกันเมื่อเดือนกรกฎาคม 2556

¹⁵ ชัยวรรณ สารสินธุ์, ร.อ., ร.น. การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล.

3.4.3.4 การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนไม่ว่าจะเป็นคณะของเจ้าหน้าที่จากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือคณะอิหม่ามและครูสอนศาสนา รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่กับสถาบันการศึกษาของตุรกี จะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันหลากหลายมิติ สร้างพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับตุรกี โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งน่าจะส่งผลให้ทุกภาคส่วนได้เห็นถึงศักยภาพของตุรกี และพร้อมเปิดรับตุรกีในฐานะที่จะเป็นทางเลือกหนึ่งของการศึกษาของเยาวชนไทยมุสลิม (ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่จะไปศึกษาต่อด้วยทุนส่วนตัว หรือทุนการศึกษาของรัฐบาลตุรกี และรัฐบาลไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศ)

3.4.3.5 ศูนย์ศึกษาตุรกีศึกษา (Turkish Study Center) ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) วิทยาเขตปัตตานี และสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี สามารถเสริมสร้างความร่วมมือ อาทิ การจัดกิจกรรมและโครงการด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ดังเช่นที่สมาคมนักเรียนไทยในตุรกีเคยดำเนินการจัดคณะนักศึกษาที่กำลังศึกษาในตุรกีไปบรรยายตามสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทางวิชาการ เป็นช่องทางหนึ่งที่กระทรวงการต่างประเทศสามารถส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการเป็นสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม

3.4.4 ประเด็นที่เป็นภัยคุกคาม (Threats)

3.4.4.1 ในขณะที่คงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า กระแสโลกาภิวัตน์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมความเป็นพหุสังคม ซึ่งในท้ายที่สุดจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสังคม แต่การสนับสนุนให้เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อในประเทศตุรกีอาจเป็นการผลักดันให้เยาวชนเหล่านั้นก้าวเข้าสู่กระบวนการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมโลก (Global Culture) ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่อาจคาดเดาทิศทางได้ การที่อิทธิพลของวัฒนธรรมจากโลกมุสลิมตะวันตกเช่นตุรกีเคลื่อนไหวเข้ามาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกลุ่มเยาวชนดังกล่าวอาจจะส่งผลกระทบต่องานวิถีชีวิตที่เคร่งครัดของชาวมุสลิมไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนการไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีอาจจะถูกมองในแง่ลบว่า มีความพยายามจะทำให้เยาวชนมุสลิมรุ่นใหม่หลงลืมอัตลักษณ์ และละเลยคุณค่าของภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้วิถีมุสลิมของท้องถิ่นถูกกลืนหายไปกับกระแสโลกาภิวัตน์

3.4.4.2 ในด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาตามยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3 (ยุทธศาสตร์ภายหลังการกลับจากการศึกษาในต่างประเทศ)¹⁶ ก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของการที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องสร้างตำแหน่งงานรองรับให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศ

¹⁶ ยุทธศาสตร์ระบุไว้ว่า 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาจากต่างประเทศกลับภูมิลำเนาอย่างมั่นใจ โดยสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและสังคมโดยรวมต่อนักศึกษาเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ (หน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยร่วมรับผิดชอบ คือ สมช. กระทรวงการต่างประเทศ ศอ.บต. และ สำนักงาน ก.พ.) 2) อำนวยความสะดวกและเร่งรัดการเทียบวุฒิและการรับรองวุฒิการศึกษาให้สามารถนำมาเป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อได้โดยเร็ว (หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ สำนักงาน ก.พ. หน่วยร่วมรับผิดชอบ คือ ศอ.บต. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

และโดยที่ตุรกีมีภาพของการเป็นประเทศมุสลิมที่มีความทันสมัย มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ในขณะที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศตุรกีกลับเป็นที่รู้จักในวงแคบของตลาดแรงงานของไทย และการที่บัณฑิตดังกล่าวอาจไม่สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานภายในประเทศได้ จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบต่อหน่วยงานภาครัฐที่พยายามสนับสนุนให้นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อที่ตุรกี ในขณะที่นักเรียนที่เลือกศึกษาต่อในประเทศเพื่อนบ้านหรือตะวันออกกลางจะได้รับ การยอมรับจากสังคมในพื้นที่มากกว่าแม้ว่าจะยังไม่สามารถก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทัดเทียมกับผู้ ที่สำเร็จการศึกษาจากภาคอื่น ๆ ของประเทศ

อนึ่ง นโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมที่จะจบการศึกษาจากตุรกี เป็นผลจากการเดินทางไปเยือนตุรกีอย่างเป็นทางการของอดีตนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2556 ซึ่งอดีตนายกรัฐมนตรีได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างโอกาสทางอาชีพ มีตำแหน่งงานรองรับที่สอดคล้องกับวุฒิการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในตุรกี (เป็นผลการหารือระหว่างอดีตนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ฯ กับผู้แทนนักศึกษาจากสมาคมนักเรียนไทยในตุรกี) ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศอาจสามารถมีส่วนในการส่งเสริมโอกาสทางอาชีพได้ อาทิ การจัดสอบรับข้าราชการในรูปแบบของการจัดเป็น “สนามเล็ก” เพื่อรับนักศึกษาไทยมุสลิม หรือการให้ทุนต่อยอดแก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาที่ตุรกี เพื่อให้กลับมาทำงานให้กระทรวงฯ เมื่อจบการศึกษา

3.4.4.3 การปรับนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่ที่จะมีขึ้นหลัง คสช. เข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ ซึ่งยังไม่มีความแน่ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกังวลใจที่เริ่มเกิดขึ้นจากการดำเนินการของฝ่ายทหารที่ไปเยี่ยมเยียนสอบถามครอบครัวของนักเรียนและนักศึกษาไทยบางราย ที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการส่งเสริมการศึกษาต่อในต่างประเทศให้แก่เยาวชนไทยในพื้นที่ และการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

ผู้จัดทำรายงานการศึกษา ได้จัดทำตาราง SWOT โดยประมวลประเด็นหลักไว้ ดังนี้

จุดแข็ง (strengths)	จุดอ่อน (weaknesses)
กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมสำคัญในการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสามารถขับเคลื่อนนโยบายของชาติได้ โดยการบูรณาการระหว่างสำนักงานของกระทรวงฯ ในต่างประเทศ เพื่อสำรวจ ศึกษา และ/หรือ แสวงหาโอกาสและความร่วมมือกับประเทศเป้าหมายต่าง ๆ รวมทั้ง สามารถเป็นตัวเชื่อมระหว่างฝ่ายต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ และระหว่างสถานเอกอัครราชทูตฯ	- กระทรวงการต่างประเทศไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการศึกษา จึงไม่มีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการจึงยังขาดความต่อเนื่องและการวิเคราะห์ผลปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ - ขาดการบูรณาการระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับหน่วยงานหลักอื่น ๆ (ศอ.บต. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ก.พ. ในการผลักดันการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ

จุดแข็ง (strengths)	จุดอ่อน (weaknesses)
และสำนักงานอื่น ๆ ของภาครัฐที่มีสาขาตั้งอยู่ในต่างประเทศ • กระทรวงการต่างประเทศเคยจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ • กระทรวงการต่างประเทศมีเจ้าหน้าที่ประสานภารกิจซึ่งประจำอยู่ที่กองกิจการต่างประเทศของ ศอ.บต. • กระทรวงการต่างประเทศเป็นช่องทางที่สามารถดึงให้ตุรกีเข้ามาสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา	• กระทรวงการต่างประเทศยังไม่ได้ใช้ช่องทางที่มีในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับตุรกี โอกาสและข้อดีของการไปศึกษาที่ตุรกีอย่างเต็มประสิทธิภาพ • ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนบ่อยตามนโยบาย rotation ทำให้การผลักดันประเด็น และการดำเนินการตามนโยบายขาดความต่อเนื่อง
โอกาส (opportunities)	ภัยคุกคาม (threats)
• กระทรวงการต่างประเทศอยู่ระหว่างการจัดทำโครงการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศรุ่นที่ 2 จึงสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการเพื่อส่งเสริมการศึกษาในตุรกีได้ • หน่วยงานด้านการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนต่างชาติของตุรกี (YTB) พร้อมเป็นศูนย์ประสานงานเพื่อช่วยเหลือฝ่ายไทยจัดหาสถานที่เรียนและที่พักให้นักศึกษาไทย • รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดสรรเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ได้ • สมาคมนักเรียนไทยในตุรกีมีศักยภาพที่จะช่วยสนับสนุนภารกิจตามยุทธศาสตร์ฯ	• หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนการไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกีอาจจะถูกมองในแง่ลบว่ามีความพยายามจะทำให้คนรุ่นใหม่หลงลืมอัตลักษณ์ และละเลยคุณค่าของภูมิปัญญาดั้งเดิมจนทำให้วิถีมุสลิมของท้องถิ่นถูกกลืนหายไปกับกระแสโลกาภิวัตน์ • นโยบายของรัฐบาลใหม่ และการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เน้นด้านความมั่นคง ที่อาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจของชุมชนในพื้นที่ต่อการที่จะส่งลูกหลานไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ต้องการส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

โดยสรุป ผู้จัดทำรายงานการศึกษาเห็นว่า ตุรกีเป็นประเทศมุสลิมที่มีความมั่นคงทางระบบการเมืองและทางสังคม เป็นประเทศที่เปิดกว้าง เป็น Secular state ที่มีหลักประกันกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ กอปรกับระบบการศึกษาของตุรกีเป็นตัวจักรสำคัญที่นำพาประเทศตุรกีสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีความโดดเด่นในหลากหลายสาขาที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และตรงเป้าหมายของยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ จึงเป็นประเทศที่น่าสนใจซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นทางเลือกสำหรับเยาวชนไทยมุสลิม โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะเดินทางไปศึกษาต่อ

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เยาวชนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นได้ชัดว่า หากมีโอกาส เยาวชนเหล่านั้นสนใจที่จะเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยนอกจากประเทศเป้าหมายเดิม ๆ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ อียิปต์ เยาวชนไทยมุสลิมยังสนใจไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา สเปน และในการเลือกสาขาที่สนใจจะไปศึกษาต่อ ก็ปรากฏตามผลของการสัมภาษณ์ว่า เยาวชนเหล่านั้นเลือกที่จะไปเรียนในสายสามัญมากกว่าวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม อาทิ เกษตรศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ การพยาบาล การบริหาร วิศวกรรม สถาปัตยกรรม ภาษาศาสตร์ เป็นต้น และเป็นที่สังเกตว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่ให้ข้อมูลว่าสนใจที่จะเดินทางไปศึกษาต่อที่มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรืออียิปต์ เลือกที่จะไปด้วยเหตุผลของความชอบเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และอารยธรรม ทั้งนี้ แม้จำนวนการสัมภาษณ์ของผู้จัดทำรายงานการศึกษาลบนี้จะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึง ความต้องการของเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะต้องสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมให้มีเพิ่มมากขึ้น โดยคำนึงถึงเป้าหมายของยุทธศาสตร์ฯ ที่ได้วางไว้ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับสังคมมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในที่สุดจะเป็นกุญแจสำคัญของการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งจะต้องมีการส่งเสริมช่องทางการรับรู้ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมและครอบครัว รวมทั้งชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสและให้เยาวชนไทยมุสลิมมีทางเลือกที่มากขึ้นในการศึกษาต่อ

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ผู้จัดทำรายงานการศึกษาเห็นว่า ในประเด็นที่เกี่ยวกับการสร้างโอกาสที่มากขึ้นสำหรับการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ให้แก่เยาวชนไทยมุสลิม โดยเฉพาะเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องดำเนินการในระดับนโยบาย โดย

4.2.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ ทั้ง ศอ.บต. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. ควรที่จะต้องร่วมกันกำหนดภาพรวมของแผนการดำเนินการให้เป็นบูรณาการ เพื่อให้ทิศทางการขับเคลื่อนนโยบายเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่อง โดยควรมีการกำหนดประเทศเป้าหมายและสาขาวิชาที่รัฐควรส่งเสริมเป็นพิเศษ เพื่อให้ตอบสนองนโยบายรัฐบาลหรือความต้องการของภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ และจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความโดดเด่นและความเข้มแข็งของสาขาวิชาเรียนที่ต้องการส่งเสริมเป็นพิเศษในแต่ละประเทศเป้าหมายเหล่านั้นเพื่อนำมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบให้แก่แก่นักเรียนและนักศึกษา

ไทยมุสลิมในพื้นที่ ได้รับทราบและเพื่อให้เล็งเห็นถึงโอกาสทางการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพ การงานในอนาคต และโอกาสในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งตุรกีสามารถเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศเป้าหมาย จาก การที่มีจุดเด่นในสาขาที่ตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศอาจเป็นหน่วยผลักดันให้เกิดการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการดังกล่าว

4.2.1.2 หน่วยงานรับผิดชอบหลักในยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของ นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ คือ กระทรวงศึกษาธิการ หรือ ศอ.บต. หรือสำนักงาน ก.พ. ควร จัดสรรทุนเพื่อการไปศึกษาต่อในต่างประเทศให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่าง เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง ที่สำคัญคือ ต้องมีการจัดสรรทุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐของไทย โดยไม่พึ่งเพียงเฉพาะการขอรับทุนจากองค์กรหรือสถาบันการศึกษาหรือรัฐบาลของต่างประเทศแต่ เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพื่อให้ฝ่ายไทยสามารถกำหนดทิศทางการบริหารจัดการบุคลากรที่ตอบสนอง ยุทธศาสตร์ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ยังเป็นการลดความรู้สึกเหลื่อมล้ำที่มีในใจของเยาวชนไทย และครอบครัว และกระตุ้นแรงจูงใจให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ให้ใฝ่ศึกษาเรียนรู้เพื่อโอกาสที่จะ สมัครขอรับทุนการศึกษา ทั้งนี้ การจัดส่งนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาต่อที่ประเทศตุรกี ด้วยทุนจากรัฐบาลไทย ยังเป็นการกระชับความร่วมมือทวิภาคีกับตุรกี และแสดงให้เห็นถึง ความตั้งใจจริงของฝ่ายไทยที่จะเพิ่มพูนความสัมพันธ์ในมิติด้านการศึกษา จากที่รัฐบาลตุรกีได้เป็นผู้ที่ ให้ทุนแก่ไทยแต่เพียงฝ่ายเดียวมาตั้งแต่ปี 2548

4.2.1.3 โดยที่ปัจจุบัน ยังไม่มีหน่วยงานใดจัดทำโครงการทุนการศึกษาต่อใน ต่างประเทศให้กับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยกเว้นโครงการฯ ของ กระทรวงการต่างประเทศซึ่งได้ดำเนินการไปเพียงครั้งเดียวเมื่อปี 2551 ดังนั้น ในทางคู่ขนาน กระทรวงการต่างประเทศจึงควรสานต่อ “แผนงานส่งเสริมการศึกษาให้นักศึกษาไทยมุสลิมจาก จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ” และผลักดันให้มีการจัดทำโครงการตามแผนงานฯ เป็นประจำทุกปี ซึ่งในแผนงานของกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้มีการร่างโครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 2 ที่ตั้งเป้าที่ จะเสนอของบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการในปี 2558 อย่างไรก็ดี ในการดำเนินโครงการ ควร ที่จะมุ่งเป้าหมายเป็นเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นไปตามกรอบแผน ยุทธศาสตร์ฯ ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยกำหนดประเทศเป้าหมาย (รวมถึงตุรกี) และ สาขาวิชาที่ต้องการส่งเสริมเพื่อให้สามารถกลับมาพัฒนาชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ ควรดำเนินการจนกว่า หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ฯ จะมีการจัดทุนการศึกษาให้แก่เยาวชนมุสลิมไทยในพื้นที่ที่ สามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและชัดเจน และมีจำนวนทุนที่มากเพียงพอ ทั้งนี้ ในส่วนของตุรกี กระทรวงการต่างประเทศอาจเพิ่มโอกาส โดยการจัดสรรทุน “ตามความต้องการของ กระทรวงการต่างประเทศ” หรือขอจัดสรร “ทุนต่อยอด” เพื่อรับสมัครนักเรียนและนักศึกษาไทย มุสลิมที่ศึกษาอยู่ในตุรกี ในสาขาที่กระทรวงการต่างประเทศขาดแคลน อาทิ ตุรกีศึกษา หรือมุสลิม ศึกษา หรือกฎหมายอิสลาม เพื่อให้กลับมาเป็นข้าราชการของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งจะเอื้อ ประโยชน์ต่อราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่จะมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านประเทศตุรกี และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคด้วย

4.2.2 ผู้จัดทำรายงานการศึกษามองว่า ในประเด็นเรื่องการส่งเสริมช่องทางการรับรู้ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นหลักที่จะต้องดำเนินการคือ การประชาสัมพันธ์ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การศึกษาของตุรกี ผู้จัดทำรายงานการศึกษาเห็นว่า ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยนอกจากการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความโดดเด่นของระบบการศึกษาของตุรกี โอกาสของการได้รับทุนการศึกษาไปประเทศตุรกีซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของการไปศึกษาต่อของนักเรียนและนักศึกษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตุรกี เพื่อให้ชุมชนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างในแต่ละสังคมและในแต่ละวัฒนธรรม แม้จะมีการนับถือศาสนาเดียวกัน แต่ต่างก็มีวิถีชีวิตและมีวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมายาวนาน เช่นเดียวกับชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโดยที่ประเด็นดังกล่าว อาจมีความละเอียดอ่อน จึงต้องมีการดำเนินการอย่างละมุนละม่อมเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่เปิดกว้าง และท้ายที่สุด เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพและความโดดเด่นของตุรกีในหลากหลายมิติ ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ซึ่งผู้จัดทำรายงานการศึกษา มีข้อเสนอในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

4.2.2.1 ส่งเสริมให้มีการตระหนักรู้เกี่ยวกับตุรกีให้มากขึ้นในภาคของหน่วยงาน และข้าราชการภาครัฐ โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการจัดคณะแลกเปลี่ยนการเยือน ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญต่อการได้รับรู้ถึงศักยภาพและประโยชน์ของตุรกีต่อยุทธศาสตร์ฯ

4.2.2.2 การดำเนินการเพื่อเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับตุรกี ควรดำเนินการควบคู่ไปกับปฏิสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะในมิติด้านศาสนา อาทิ การมีกิจกรรมและโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการศาสนากับตุรกี เช่นเดียวกับที่ไทยดำเนินการร่วมกับประเทศอื่น ๆ โดยกระทรวงการต่างประเทศควรผลักดันร่วมกับ ศอ.บต. อาทิ การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างจุฬาราชมนตรี เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางศาสนา หรือการจัดคณะศึกษาดูงานด้านการเรียนการสอนศาสนาอิสลามระหว่างอิหม่าม โต๊ะครู เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง หรือการส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น การซ่อมบำรุงคัมภีร์อัล-กุรอาน การร่วมวิจัยมรดกอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างพลวัตรของความสัมพันธ์ในหลากหลายมิติ

4.2.2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงศึกษาธิการ ศอ.บต. สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงการต่างประเทศควรร่วมมือกันจัดนิทรรศการด้านการศึกษาต่อในต่างประเทศ “Education Fair” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในเบื้องต้น อาจมุ่งเชิญหน่วยงานส่งเสริมการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาของประเทศมุสลิมที่เป็นเป้าหมายของการที่จะส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เดินทางไปศึกษาต่อ อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย อียิปต์ ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศตุรกี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ หน่วยงานจัดสรรทุนการศึกษาภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี คือ Yurtdisi TurklerveAkraba TopluluklarBaskanligi (Yetebe) และสภาอุดมศึกษา (Higher Education Council) ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนการดำเนินการของฝ่ายไทย เพื่อเชิญชวนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของตุรกี เข้าร่วมในนิทรรศการด้านการศึกษา และอาจเริ่มดำเนินการ

โดยการเข้าร่วมในงานมหกรรมศึกษาต่อต่างประเทศ (OCSC International Education Expo) ซึ่งสำนักงานก.พ. จัดขึ้นทุกปี (ในปี 2557 กำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 2557) และนำไปดำเนินการต่อไปในลักษณะ Road show ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ โดยอาจนำนักเรียนไทยมุสลิมในตุรกีและผู้ที่จบการศึกษาจากตุรกีร่วมงานนิทรรศการในส่วนของตุรกี เพื่อสร้างความสนใจให้แก่เยาวชนในพื้นที่ต่อประเทศตุรกีด้วย

4.2.2.4 ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่มีความร่วมมือด้านวิชาการกับสถาบันการศึกษาของตุรกี อาทิ การสนับสนุนให้ศูนย์ศึกษาตุรกีศึกษา (Turkish Study Center) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนไทย-ตุรกีด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการเชิญนักวิจัยหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากตุรกีมาบรรยายหรือนำเสนอผลงานวิจัยในหัวข้อที่จะเป็นประโยชน์หรือให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศตุรกี สังคมพหุวัฒนธรรมของตุรกี ระบบการศึกษา การศึกษาเทววิทยาในตุรกี นโยบายที่สำคัญ อาทิเช่น นโยบายต่างประเทศ ฯลฯ โดยอาจเป็นในลักษณะ talk series ที่ดำเนินการเป็นประจำ เพื่อสร้างความคุ้นเคยเกี่ยวกับตุรกีให้แก่ชุมชนไทย นักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่ และเป็นการเปิดโลกทัศน์และปรับมุมมองต่อตุรกีที่ชุมชนไทยมุสลิมในพื้นที่มีอยู่แต่เดิม

4.2.2.5 กระทรวงการต่างประเทศควรผลักดันความร่วมมือกับตุรกีโดยใช้ประโยชน์จากช่องทางความร่วมมือทวิภาคีที่ไทยมีกับตุรกี โดยเฉพาะความร่วมมือภายใต้แผนปฏิบัติการร่วมไทย-ตุรกี ฉบับที่ 1 (ปี 2556-2561) ซึ่งมีมิติด้านการส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมด้วย เพื่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมกับตุรกี โดยเสนอกิจกรรมและโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างกัน อาทิ (1) การเพิ่มทุนการศึกษาทั้งในส่วนของรัฐบาลไทยและรัฐบาลตุรกี เพื่อจัดสรรให้กับนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมเพิ่มเติม โดยมุ่งให้ทุนการศึกษาเฉพาะกับเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) การให้ตุรกีเข้าร่วมจัด Education Fair ทั้งที่ร่วมในงานที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานไทย หรือการจัด Road show เฉพาะประเทศตุรกีเพื่อประชาสัมพันธ์การศึกษาของตุรกี (3) การให้ตุรกีสนับสนุนการจัดหลักสูตรภาษาตุรกีเป็นการพิเศษ และช่วยในการจัดหาสถาบันการศึกษาและที่พักให้เยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับทุนจากรัฐบาลไทยเพื่อไปศึกษาต่อที่ตุรกี เพื่อให้การดำเนินการจัดส่งนักเรียนทุนจากประเทศไทยเป็นไปอย่างเป็นระบบ (4) การจัดคณะแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษาดูงานด้านการศึกษา และด้านศาสนา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนการเยือนของจุฬาราชมนตรี (5) การแลกเปลี่ยนนักวิจัย นักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างสถาบันการศึกษา เป็นต้น

4.2.2.6 สร้างกระแสและแรงจูงใจสำหรับเยาวชนไทยมุสลิมรุ่นต่อไป โดยสนับสนุนสมาคมนักเรียนไทยในตุรกีให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาของไทยในพื้นที่มากขึ้น โดยรวมถึงการสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมและโครงการที่จะเป็นการสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับโอกาสด้านการศึกษาในตุรกี และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิถีของชาวตุรกี รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมที่จะเป็นการสร้างเครือข่าย ซึ่งที่ผ่านมา สมาคมนักเรียนไทยในตุรกีได้ริเริ่มโครงการจัดบรรยายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในตุรกีแก่เยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ไปบ้างแล้ว นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายระหว่างนักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิมในตุรกี และประเทศที่เป็นเป้าหมายของการส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมไปศึกษาต่ออื่น ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษา วิธีการเรียนการสอนในแต่ละประเทศ เป็นการเปิดโลก

ทัศน์ของเหล่านักเรียนและนักศึกษาไทยมุสลิม เป็นการสร้างพลังค์มในมิติด้านการศึกษา อีกทั้ง เมื่อมีจำนวนนักศึกษาที่จบจากตุรกีจำนวนมากพอ ก็ควรที่จะต้องต่อยอดสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าตุรกีในประเทศไทยเพื่อเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมยุโรป. แผนยุทธศาสตร์ภูมิภาคยุโรป (ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐). กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖.
- กองยุโรป ๒ กรมยุโรป. รายงานผลการเยือนสาธารณรัฐตรกียอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรี. ระหว่างวันที่ ๕-๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖.
- กองยุโรป ๒ กรมยุโรป. รายงานสรุปการเยือนสาธารณรัฐตรกียของเจ้าหน้าที่กรมยุโรปซึ่งร่วมไปกับคณะของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสานต่อผลการเยือนของนายกรัฐมนตรี อย่างเป็นทางการ (ด้านการศึกษา). ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๘ กันยายน ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖.
- กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน. ข้อเสนอโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โครงการรุ่นที่ ๒ ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๑. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๙.
- กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน. แนวทางการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓.
- กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน. ภูมิหลังโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ โครงการรุ่นที่ ๑ ปี ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๙.
- ชัชวราภรณ์ สาครสินธุ์ ร.อ., ร.น. การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖.
- พรพรรณ บัวเกิด. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ : ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๒. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง. แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๕๘. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ [ออนไลน์]. มติคณะรัฐมนตรี (๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐). แหล่งที่มา: http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program๒-๓.jsp?top_serl=๒๑๒๔๗๖&key_word=&owner_dep=&meet_date_dd=๒๒&meet_date_mm=๐๕&meet_date_yyyy=๒๕๕๐&doc_id๑=&doc_id๒=&meet_date_dd๒=&meet_date_mm๒=&meet_date_yyyy๒= ๒๕๕๐.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา. โครงการตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษา
ไทยมุสลิมในต่างประเทศ. กรุงอังการา: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๕.
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา. รายงานโครงการงานชุมนุมนักเรียนไทยในตุรกี. ครั้งที่ ๑ ณ
กรุงอังการา ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารเกี่ยวกับนโยบาย Islamic Civilization ของนายกรัฐมนตรี
Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi ของมาเลเซีย

Islam Hadhari: Concept and Prospect

by

Dr. Mohamed Sharif Bashir*

The present prime minister of Malaysia, Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi, announced his vision of promoting Islam Hadhari as a model for development in Malaysia. His promotion of Islam Hadhari is seen as a compliment to Malaysia, for acknowledgment as an Islamic state.

What Is Islam Hadhari?

According to Badawi, Islam Hadhari, or civilization and comprehensive Islam, is not an inclusive concept as it also emphasizes the importance of progress—with an Islamic perspective—in the economic, social, and political fields. Islam Hadhari emphasizes the need for balanced development, which covers both physical and spiritual development. Hence, Badawi proposes a holistic development approach for Malaysia. This means a shift in development approach from a “secular paradigm” to a “*tawheed* paradigm,” which emphasizes developing a thinking society, social harmony, and economic progress.

Badawi mentioned that Islam Hadhari is not a new religion. It is not a new teaching, nor is it a new *madhhab* (school of jurisprudence). Islam Hadhari is an effort to bring the *Ummah* (nation) back to basics, back to the fundamentals, as prescribed in the Qur'an and the Hadith, that form the foundation of Islamic civilization. If Islam Hadhari is interpreted sincerely and understood clearly, it will not cause Muslims to deviate from the true path.

Badawi explains that Islam Hadhari is merely an approach to foster an Islamic civilization built upon the noble values and ideals of Islam. It places substance over form. It is practical and pragmatic. It emphasizes development that is consistent with the tenets of Islam and that focuses on enhancing the quality of life for every citizen, regardless of his or her religion. This approach is also inspired by the Malaysian Muslims' firm belief that the tide of radicalism and extremism can be checked and reversed with good governance, healthy democratic practices, and employment of the citizenry through education, as well as equitable sharing of the benefits of economic growth.

Islam Hadhari, as introduced by Badawi, aims to achieve ten main

principles, which Muslim nations and communities must demonstrate, namely:

1. Faith and piety in Allah
2. A just and trustworthy government
3. A free and independent people
4. Mastery of knowledge
5. Balanced and comprehensive economic development
6. A good quality of life
7. Protection of the rights of minority groups and women
8. Cultural and moral integrity
9. Protection of the environment
10. Strong defenses

These principles have been formulated to ensure that the implementation and approach does not cause anxiety among any group in this multiracial and multi-religious country. These principles have been devised to empower Muslims to face the global challenges of today.

Islam Hadhari is complete and comprehensive, with an emphasis on the development of an economy and civilization capable of building the Muslim *Ummah's* competitiveness. For a society to prosper, the glorious heritage of Islamic civilization in all its aspects must be used as a reference, and should be the source of inspiration.

Badawi encourages and guides the Muslim community to work hard towards not only regaining the glory of Islamic civilization but also move forward and share the emerging economic prosperity and face the challenges of the 21st century. With this, he believes that the goal of developing a Malaysian society of excellence, glory, and distinction can be achieved.

Is Moderation a Feature of Islam Hadhari?

Datuk Prof. Dr. Abdullah Md. Zin, minister of religious affairs, says, "*Wasatiyah*, or a balanced life, would be a more precise way to describe Islam Hadhari. Moderation, on the other hand, could imply caution to the point of neglecting traditions. Islamic scholars tend to shy away from using the word 'moderate' because it can be manipulated and exploited by

external influences. In the same way, scholars are cautious about the word 'modern,' which they associate with Western civilization. The word 'progressive' could also be used to define Islam Hadhari but *wasatiyah* is preferable."

The main objectives that Islam Hadhari is trying to achieve in Malaysia can be summed up in the following eight points:

1. Restoring moderation and embracing the mainstream, which will help strengthen both the people and the state.
2. Valuing good character, which should be central to the society in order to help it become a role model for both the *Ummah* and humanity as a whole.
3. Adopting seriousness and accountability in dealing with society's main undertakings.
4. Building all social relations upon trust and good morals.
5. Respecting law and order.
6. Cherishing unity, cooperation, and solidarity.
7. Implementing genuine Islamic teachings and realizing the objectives of the *Shari'ah* (Islamic law)
8. Empowering the state to be in a leading position, not feeble and weak-willed.

The main characteristics of Islam

The main characteristics of Islam Hadhari are as follows:

- **Universality:** It is based on Islam, a universal message for mankind that is based on mercy.
- **Godliness:** It is based on divine scripture and works on bringing people closer to their Lord. Hence, it is a godly end and means, and has a divine source and reference.
- **Morality:** Its ultimate concern is maintaining a good character and good human relations.
- **Tolerance:** Tolerance is essential to create a society based on peace, stability, unity, cooperation, and solidarity among all its segments and with all its different traditions and beliefs. This kind of tolerance is based on trying to genuinely understand the Other and

respect cultural and religious convictions.

These are the characteristic features of Islam Hadhari that distinguish it from all the other relevant perspectives:

- **Comprehensiveness:** It integrates both scripture-based sciences and modern sciences. Another feature is its all encompassing program to deal with the individual, society, and the state.
- **Moderation:** This is the main methodology for the perspective, which is based on gradualism and easiness in implementation. Through this implementation, there will be a balance between the interests of all—the individual and the society, spiritual and worldly needs, and ideals and reality.
- **Diversity:** The context of Islam Hadhari is wide ranging; it covers a wide range of interests on different levels; it is open to new adjustments and to other human experiments and experiences
- **Humanity:** As a call, Islam Hadhari is focused upon people.

What Is the Difference Between Islam Hadhari and Political Islam?

Prof. Zin states that Islam Hadhari works from the bottom up, from the villages, and in a systematic way. Political Islam, which is practiced by some Islamic parties, works the opposite way, from up to down. Often it leads nowhere. This was how Ayatollah Khomeini ruled, and where did it take his country?

According to the writings of the Malaysian scholars, Islam Hadhari will focus on improving the quality of life, focusing on four areas as follows:

1. **Knowledge:** Islam demands a fully literate tradition. More knowledge automatically forces moral responsibility upon a man. "Fear of God is the beginning of wisdom."
2. **Balanced development:** Avoiding extravagance in any area—including religion.
3. **Wealth (pillar of livelihood):** Encouraging earning an honest living to accumulate wealth.
4. **Health care:** Disability and sickness are not *qadar* (destiny) and striving to overcome these is on God's shown path. Avoid decadence—drugs and other activities that destroy health.

In the early period of Islam, Muslims followed closely the examples of the Prophet in leadership and in the acquisition of wealth and knowledge, while

still performing the compulsory *`ibadah* (acts of worship). It is clear that the Islam Hadhari concept contributes towards overall human progress that is balanced between spiritual and material, between progress and moral values, between religion and worldly concerns.

In conclusion, the introduction of Islam Hadhari by Ahmad Badawi, prime minister of Malaysia, is timely and should be well understood, and the details applied in daily conduct. Islam Hadhari has the potential to curb the militant instincts among religious detractors.

It is important for the Muslim *Ummah* to be guided in understanding and practicing Islam as a comprehensive way of life, as a means to build a civilization. A wholesome way of life will create the balance between a person's responsibilities in this world and in the Hereafter. Islam is not merely a ritual, because ritualism is meant solely for the Hereafter. The government of Malaysia has never practiced secularism, which rejects the Hereafter and focuses solely on worldly matters. Islam must be lived as a system that integrates the worldly life with preparations for the Day of Judgment.

Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi in Brief

Abdullah Ahmad Badawi was born on November 26, 1939, to a prominent family in Kepala Batas, Penang. He received a bachelor of arts in Islamic studies from the University of Malaya in 1964. After graduation, he joined the Malaysian Administrative and Diplomatic Corps. He resigned in 1978 to become the member of parliament for his constituency of Kepala Batas, which he still represents today.

Since coming into power as prime minister, Badawi has clamped down on corruption, giving more power to anti-corruption agencies and making it easier for the public to reveal corrupt practices to the authorities. He has also arrested several Mahathir-era cronies on charges of corruption, a move that is widely applauded by the public.

In the 2004 general election, Badawi's first election as the incumbent prime minister, he delivered a stunning victory for his party's coalition Barisan Nasional by winning 198 out of 220 seats in parliament. This wrested control of the Terengganu state government back from the opposition Islamic Party of Malaysia (PAS), as well as coming close to capturing the traditional PAS stronghold of Kelantan. The victory was widely regarded as an approval of his vision of moderate Islam over religious fundamentalism and support for his anti-corruption policies.

References:

- *New Straits Times*. Interview with Minister in the Prime Minister's Department (Religious Affairs) Datuk Prof. Dr. Abdullah Md. Zin, Kuala Lumpur, August 10, 2004.
- Speech by prime minister of Malaysia on occasion of the conferment of the honorary degree of doctorate of law by the International Islamic University Islamabad, Pakistan, February 17, 2005.
- M. Periasamy. *Islam Hadhari: Prospect from a Non-Muslim Perspective*. (Kuala Lumpur: Ministry of Information, 2004).
- Faisal Haji Othman, *Islam Hadhari: Masalah Anjakan Paradigma Pemikiran Islam*. (Kuala Lumpur: Ministry of Information, 2004).
- Speech by Prime Minister of Malaysia, Abdullah Ahmad Badawi, UMNO Supreme Council, Kuala Lumpur, September 23, 2004.
- Zainal Abidin Bin Abdul Kadir, *Islam Hadhari in Malaysia*, (Kuala Lumpur: Ministry of Information, 2004).
- Office of the Prime Minister of Malaysia, Web site: <http://www.pmo.gov.my/website/webdb.nsf/>

***Mohamed Sharif Bashir** is a professor of Economics at the Islamic University Science of Malaysia (KUIM), Kuala Lumpur.
Islam online net - March, 03, 2005

ภาคผนวก ข

เอกสารเกี่ยวกับหลักแนวคิดอิสลามสายกลางและแนวทางสายกลางระหว่างประเทศ

“Global Movement of Moderates (GMM)” ของนายกรัฐมนตรี

Dato' Sri Mohd Najib Tun Abdul Razak ของมาเลเซีย

2/7/2557

Introduction on GMMF | GMM - Global Movement of Moderates

Introduction on GMMF

INTRODUCTION

*The Global Movement of Moderates (GMM) is a **new approach** in international relations and foreign policy, with the main goal of applying perspectives and frameworks of moderation to realize world peace and harmony.*

GMM is an idea articulated by Prime Minister Dato' Sri Mohd Najib Tun Abdul Razak in 2010, during his speech at the United Nations General Assembly (UNGA) in New York. According to him "The real divide is not between Muslims and non-Muslims or between the developed and developing worlds. It is between moderates and extremists."

In 2013, also at the UNGA, the Prime Minister renewed his call for moderates from all religions, traditions and nations to reclaim the centre stage from the encroachment of extremist elements, insisting that "at the international level, moderation can guide our approach to the great global challenges of our age: violent extremism, sustainable development and equitable growth."

PHILOSOPHICAL AND OPERATIONAL FRAMEWORKS

*GMM is a **revitalization** of an age-old philosophy, idea and thought. It is centred on the values and principles of moderation, which have deep roots in various cultures and civilizations.*

The notion of moderation itself appears to resonate among many of the world's cultural and spiritual traditions. Examples are, in the Islamic concept of *wasatiyyah*, which means "moderation", "middle path" and "balance"; and in the Confucius doctrine of the mean: *chung yung*, which means "middle path". These are only a few of many different ways in which the rich and varied spiritual tapestries of the world seem to be connected by the thread of moderation.

A more operational and pragmatic understanding of moderation is that it is "a set of values and behaviour that is morally, socially and culturally acceptable", and GMM seeks to operationalize this as a foreign policy concept by advocating for values and networks of moderation to foster a more inclusive, sustainable and equitable society. The centre stage of international affairs had been dominated by elements of extremism for too long, and GMM was envisioned as a **platform** for the silent moderate majority to present a united front in exploring, formulating and implementing effective and compelling ways to counter the spread, influence and consequences of extreme views and actions.

OBJECTIVES

In international relations and foreign policy, countries normally conduct two tracks of diplomacy, i.e. "government-to-government diplomacy" and "people-to-people diplomacy". In Malaysia, the government-to-government diplomacy is led by the Foreign Ministry. GMM's role is in **strengthening people-to-people diplomacy and widening people participation in foreign policy decision making.**

GMM FOUNDATION

In order to meet the aspirations of GMM, the Global Movement of Moderates Foundation (GMMF) was established in April 2012 as a **think tank** for the pursuit, development and sharing of the GMM approach and operationalize it into practical and impactful initiatives.

STAKEHOLDERS

As a collective movement, GMM relies on the support of the stakeholders. GMMF has been actively engaging all

2/7/2557

Introduction on GMMF | GMM - Global Movement of Moderates

stakeholders (state, business and civil society) in a number of roundtables, expert meetings and focus group discussions in efforts to provide a platform for **engagement and consultation**.

INITIATIVES

Taking into cognisance that we are living in a world that is very different than what it was before – New Realities – which involves three elements: ICT/new media, new social consciousness/movements and third phase of democracy; and pursuant to the consultations with stakeholders, GMMF is currently on track to develop ideas, frameworks and strategies for moderation on the following 5 initiatives.

- **Digital Diplomacy.** The advent of ICT/new media makes it possible for diplomacy to be conducted online, widens people participation and exposes the world to new challenges such as cyber war. This necessitates countries to have two kinds of diplomacy: one that is formal and one that is digital.
- **Non-Traditional Security Threats.** Besides the traditional threats, the world is now facing new kinds of threats, for example, food security, spread of diseases and environmental calamities. These issues are fast changing foreign policies.
- **Democracy and Governance.** Conflicts can be avoided if citizens of the world enjoy a certain level of satisfaction that is made possible through the practise of democracy, freedom, human rights and good governance.
- **Social Cohesion and Inclusive Development.** Harmony and prosperity is achieved when there is unity, fairness and equality in citizenship, opportunity and ownership. These are pertinent domestic issues. But foreign policy begins at home.
- **Youth, Woman and Civil Society.** These groups are the most important stakeholders whose expectations are becoming more complex. Issues such as higher education, employment and migration are fast influencing foreign policy. The way forward is to increase their participation in foreign policy decision making.

[Click here for GMM Brochure](#)

ภาคผนวก ค

ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อใช้การพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เตรียมสร้างความรู้ในพื้นที่ยังขาดแคลนภาคใต้และในประเทศ
๒. เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาแก่นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ
๓. เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินการศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์ เป็นระบบชัดเจน
๔. เพื่อให้นักศึกษาไทยมุสลิมเกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองไทย อดความแปลกแยก และเป็นผู้แทนประเทศไทยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข้ปัญหาของประเทศไทย และในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
๑. ยุทธศาสตร์การดำเนินการก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ	๑.๑ ตั้งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมศึกษาในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ เน้นการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในต่างประเทศให้มีคุณภาพและเหมาะสมตามกรอบรับความรู้ของผู้เรียนและความต้องการในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาและขยายการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศทั้งของภาครัฐและเอกชนอย่างเหมาะสม ควบคู่ไปกับการศึกษาสายสามัญและ สายวิชาชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่มีชื่อเสียงของประเทศไทยมาจัดตั้งหรือมีสาขาในประเทศไทย	ศธ. กท. กต.	

บุคลากร	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๑.๒ เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาไทยมุสลิมที่ประสงค์จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศในทุกสาขา โดยการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาในประเทศมุสลิม สาขาวิชาที่ได้รับการรับรอง โอกาสในการประกอบอาชีพ ข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในประเทศนั้นๆ รวมทั้ง ข้อมูลการสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือและบริการของสถานทูตไทยในประเทศนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูล และการจัดอบรมให้คำแนะนำก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อ	ศร.	กพ. กค. คอ.บค. กรมประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการ อธิการประจำ จังหวัดชายแดน ภาคใต้

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๑.๓ การบริหารจัดการทุนการศึกษาและการจัดสรรทุนต่างๆ จากรัฐบาลไทย ให้มีคณะกรรมการบริหารร่วมระหว่างภาครัฐ ผู้ว่าศสนา ผู้ว่าชุมชน และภาคเอกชน เพื่อกำหนดแผนการรับทุนการศึกษาจากต่างประเทศ และจากรัฐบาลไทย โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ทุนการศึกษาด้วย ทั้งนี้ ให้จัดทำฐานข้อมูล ระเบียบ หลักเกณฑ์ในการจัดสรรทุน และกำหนดขั้นตอนและกระบวนการที่เหมาะสมในการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับทุนต่างๆ เพื่อให้มีการจัดสรรทุนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ การประกอบอาชีพ และมีการกระจายทุนไปยังกลุ่มเยาวชนต่างๆ ที่ขาดโอกาสอย่างทั่วถึง	ศร.	ทอ.บด. กฟ. กค. สำนัก จุฬาราชมนตรี คณะกรรมการ อิสลามประจำ จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ภาคเอกชนที่ เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
๒. ยุทธศาสตร์การดำเนินการและศึกษาในประเทศ.	๒.๑ สร้างความรู้ร่วมกันของความเป็นพลเมืองไทย และการเป็นตัวแทนของประเทศไทย ที่เป็นการถึงสำคัญ ของชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยการดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งในและต่างประเทศ อย่างจริงจัง ต่อเนื่องจนเกิดความรับผิดชอบอันใจ สุกพัน และภูมิใจในมาตุภูมิ ๒.๒ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยที่ศึกษา ในต่างประเทศ เช่น การสนับสนุนด้านการเงิน ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การดูแลสุขภาพอนามัย กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และระหว่าง นักศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานรัฐในประเทศ นั้นๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวก และการให้ความช่วยเหลืออื่นๆ	กค.	ศร. กพ. หน่วยงานรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในต่างประเทศ กพ. หน่วยงานรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๒.๓ การช่วยเหลือในการติดต่อกับทางบ้าน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ในต่างประเทศ	กค.	ศอ.บค. นท.
	๒.๔ ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูต และทางการ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	กค.	ศม.

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๓.๓ ส่งเสริมและเปิดโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากต่างประเทศ โดยให้คำแนะนำในด้านอาชีพอย่างเป็นระบบ จัดการฝึกอบรมอาชีพ และร่วมมือกับภาคเอกชน และผู้ประกอบการไทยที่ทำธุรกิจอยู่ในประเทศมุสลิม เพื่อรองรับการประกอบอาชีพของนักศึกษาเหล่านี้	กพ.	กต. รง. คต.มค. ภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
	๓.๔ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักศึกษาที่ได้รับทุนจากรัฐบาล โดยอาจจัดตั้งในลักษณะของสมาคมหรือชมรม เพื่อเป็นเครือข่ายส่งเสริมในการเสนอแนะต่อรัฐบาล ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะงานวิจัยด้านวัฒนธรรม หรือจัดทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ปัญหาและพัฒนาประเทศ	คต.	กต. คต.มค.

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
๔. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ	๔.๑. ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศทั้งหมดอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลหลักในการบริหารจัดการตามยุทธศาสตร์นี้ ๔.๒ ให้มีการเผยแพร่ ชี้แจง ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาของอิสลามต่อสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาของอิสลามและให้มีการเชื่อมโยงการศึกษาระหว่างอิสลามกับโลกการศึกษาทั่วไป	กค.	กอ.รณ. ศธ. กพ. เครื่องข่ายองค์กรมุสลิมที่เกี่ยวข้อง ศอ.บค. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๔.๓ ให้น้องงานรับผิดชอบหลักได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์นี้	สช. กต. กพ.	คต.บค. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๔.๔ ให้สำนักงานสถิตยาศาสตร์แห่งชาติ กองอำนาจการรักษาวามมั่นคงภายในเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน ติดตาม และประเมินผล โดยให้เจ้าหน้าที่การประเมินผลทั้งเชิงศึกษาในต่างประเทศและภายในประเทศจากการศึกษาจากต่างประเทศ รวมทั้ง การพัฒนาการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นี้	สช. กต.รณ.	สช. สช. กต. กพ. คต.บค. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์	มาตรการดำเนินการ	หน่วยรับผิดชอบ	หน่วยร่วมรับผิดชอบ
	๔.๕ ให้มีการกำหนดแผนงานโครงการและให้งบประมาณรองรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์นี้อย่างเป็นระบบชัดเจน	หลัก สอ.ป.	ศร. กอ.รพม. กต. กพ. สอ.มต. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ง

ตารางติดตามโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ไปศึกษาในต่างประเทศ สถานะ ณ เดือนมิถุนายน 2557

รายชื่อนักเรียนทุนตามโครงการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาในต่างประเทศ รุ่นที่ 1

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	ประเทศ	สาขาวิชา	สถานศึกษา	สถานะ	กรอบเวลาที่ ก.กำหนด	หมายเหตุ
ระดับปริญญาเอก								
1	น.ส. วิภาดา สะแลแม	ยะลา	ออสเตรเลีย	Biochemistry and Molecular Biology	University of Adelaide	กำลังศึกษา	5 พ.ย. 52 - 4 พ.ย. 57	
ระดับปริญญาโท								
2	น.ส. วิภาดา สะแลแม	ยะลา	มาเลเซีย	Materials Engineering	University of Malaya	กำลังศึกษา	25 มิ.ย. 52 - 24 มิ.ย. 55	ยังไม่ติดต่อยานเวลา
3	นาย ชัยวีร์ เจ๊ะอรัน	ยะลา	มาเลเซีย	วิศวกรรมคอมพิวเตอร์		สำเร็จการศึกษา		
ระดับปริญญาตรี								
4	นาย อัสวี วรสุตร	ปัตตานี	มาเลเซีย	เศรษฐศาสตร์มหภาค	HELP University	สำเร็จการศึกษา	24 พ.ค. 52 - 23 พ.ค. 55	
5	นายแวญ์ดีม แวหามะ	ปัตตานี	มาเลเซีย	Food Technology	University Sains Malaysia	สำเร็จการศึกษา	7 พ.ค. 51 - 6 พ.ค. 55	
6	น.ส. นูรนีลา แควีหาวา	สตูล	มาเลเซีย	Estate Management	University of Malaya	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 57	
7	น.ส. อุดนี มาหะมะ	ปัตตานี	อินเดีย	การท่องเที่ยวและการโรงแรม	Garden City College, Bangalore	สำเร็จการศึกษา	8 ส.ค. 51 - 7 ส.ค. 54	กลับไทย 20 มิ.ย. 54
8	นาย อัสนี มาเน	นราธิวาส	อินเดีย	คอมพิวเตอร์ประยุกต์	Peoples' Education College, Bangalore	กำลังศึกษา	23 ก.ค. 51 - 22 ก.ค. 56	
9	นายอัฟซี อิบรอฮิม	นราธิวาส	อินเดีย	คอมพิวเตอร์ประยุกต์	Peoples' Education College, Bangalore	กำลังศึกษา	23 ก.ค. 51 - 22 ก.ค. 56	
10	นาย พัดอี ชายามะ	ปัตตานี	อียิปต์	ภาษาอาหรับ	Cairo University	กำลังศึกษา ปี 3	20 พ.ย. 51 - 19 พ.ย. 56	ขอขยายไปปี 58
11	น.ส. รุสมีชา ยูนี	นราธิวาส	อียิปต์	ภาษาอาหรับ	Cairo University	กำลังศึกษา ปี 4	20 พ.ย. 51 - 19 พ.ย. 56	ขอขยายไปปี 57
12	นายมุฮัมหมัด ยีปานะ	นราธิวาส	อียิปต์	กฎหมายอิสลาม	Cairo University	กำลังศึกษา ปี 3	20 พ.ย. 51 - 19 พ.ย. 56	ขอขยายไปปี 58
13	น.ส. สุไมะห์ วอดร์	ยะลา	อียิปต์	ภาษาอาหรับ	Cairo University	สำเร็จการศึกษา	20 พ.ย. 51 - 19 พ.ย. 56	จบเมื่อ ๓.ค. 56
ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี								
14	น.ส. กุสุม่า ยีอีระ	ยะลา	มาเลเซีย	คอมพิวเตอร์	ILUM	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	ได้รับอนุมัติให้เรียนปริญญาตรี
15	นายยูริย์ อาบูมกา	ยะลา	มาเลเซีย	คอมพิวเตอร์	ILUM	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	ได้รับอนุมัติให้เรียนปริญญาตรี
16	น.ส. ขวัญชนก ศรีทาดัน	ยะลา	มาเลเซีย	การท่องเที่ยวและการโรงแรม / คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	Bejaya U. College / University Utara Malaysia	ยุติการศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 ส.ค. 56	กลับไทย เม.ย. 55 โดยไม่แจ้ง สอพ. และ มหาวิทยาลัย
17	นาย สะบีอี หวังจิ	สงขลา	มาเลเซีย	International Business	HELP University College	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	
18	น.ส. โรสลามาณี หะยีกะจิ	นราธิวาส	มาเลเซีย	Hospitality Management	Bejaya University College of Hospitality	ย้ายมาศึกษาในไทย	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	
19	น.ส. มารีนา ปูตะ	สงขลา	สิงคโปร์	Business Computing	MDS (Management Development Institute of Singapore)	สำเร็จการศึกษา บัณฑิต. พอเรียนต่อ ป.ตรี	27 เม.ย. 52 - 25 เม.ย. 56	ได้รับอนุมัติให้เรียนปริญญาตรี (ให้ย้าย ม.ได้)
20	น.ส. อาวี่ มะนอ	นราธิวาส	สิงคโปร์	Management Studies	SM University	สำเร็จการศึกษา	29 ธ.ค. 51 - 30 ก.ย. 53	ได้รับอนุมัติให้เรียนปริญญาตรี
21	นาย อัฮามีน มาหมัด	ปัตตานี	มาเลเซีย	Estate Management	University of Malaysia	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	
22	นายอัมหมัด ยายายอ	นราธิวาส	มาเลเซีย	การโรงแรมและการท่องเที่ยว		กลับ ปทท.	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	ยุติการศึกษา กลับมาศึกษา มรณคร
23	นาย พื่อฟิ มาวันบากอ	นราธิวาส	มาเลเซีย	การจัดการทรัพยากรมนุษย์	Multimedia University	กำลังศึกษา	10 มิ.ค. 52 - 9 มิ.ค. 56	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล

นางสาวเนตรนภา คงศรี

ประวัติการศึกษา

- รัฐศาสตรบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Master of Arts in Political Science,
Panjab University, India

ประวัติการทำงาน

- เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองแอฟริกาและตะวันออกกลาง
กรมการเมือง กระทรวงการต่างประเทศ
- เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ
กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- เลขานุการตรี และเลขานุการโท สถานกงสุลใหญ่ ณ นครกวางโจว
- เจ้าหน้าที่การทูต 5 และ 6 กองการสังคม
กรมองค์การระหว่างประเทศ
- เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม
- เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองอาเซียน 1 กรมอาเซียน
- เจ้าหน้าที่การทูต 6 สำนักงานเลขานุการกรม กรมการกงสุล
- เจ้าหน้าที่การทูต 6 และ 7 กองหนังสือเดินทาง กรมการกงสุล
- ที่ปรึกษา สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโอซากา

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการ กองยุโรป 2 กรมยุโรป